

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Факультет української й іноземної філології та журналістики
Кафедра німецької та романської філології

Кваліфікаційна робота

Кваліфікаційний рівень «магістр»

на тему: **ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ТА ПРАГМАТИЧНІ
ОСОБЛИВОСТІ ЕВФЕМІЗМІВ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ (НА
МАТЕРІАЛІ ПРОМОВ Е. МАКРОНА)**

Виконала: студентка 2 курсу, 271М групи
Спеціальності 035.055 Філологія (романські
мови та літератури (переклад включно),
перша – французька)

Ярошинська Олена Миколаївна

Керівник к.п.н., доц. Голотюк О.В.

Рецензент к.ф.н., доц. Присяннікова Я.М.

Херсон – 2020 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Визначення явища «евфемія» та його особливості у політичному дискурсі	6
1.1. Визначення поняття «евфемізм».....	6
1.2. Способи евфемізації.....	11
РОЗДІЛ 2. Евфемія як засіб маніпуляції у політичних промовах	15
2.1. Причини політичної евфемізації.....	15
2.2. Евфемізація у сучасному політичному дискурсі.....	20
РОЗДІЛ 3. Специфіка сучасного політичного французького дискурсу	29
3.1 Евфемізми у сучасному політичному дискурсі Франції.....	29
3.2 Особливості евфемізмів у промовах Е.Макрона.....	36
ВИСНОВКИ	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50
ДОДАТКИ	56
Додаток А. Інаугураційна промова Еммануеля Макрона	57
Додаток Б. Звернення Еммануеля Макрона до громадян з приводу пандемії Covid – 19.....	60

ВСТУП

У сучасному світі політичний дискурс є однією з важливих сфер комунікації. Політик як особистість, яка функціонує в цій сфері, повинен майстерно володіти своєю мовою, так як мова для політика – це інструмент його професійної діяльності. Він повинен вміти правильно побудувати свій виступ з точки зору заданих цілей, комунікативної ситуації, обраних мовних засобів мовних стратегій і тактик. Отже, політик повинен чітко продумувати і представляти, що, коли, як і з якою метою він говорить.

XXI століття – час стрімких політичних змін та переходу з одних політичних режимів у інші. Ці зміни, пов'язані з певними соціальними та культурними чинниками, тягнуть за собою відповідні перетворення у мовній системі, яка не залишається сталою і пристосовується до тієї суспільно-політичної реальності, яка панує у середовищі використання певної мови.

Жодна політична комунікація, жоден виступ політичного діяча не відбувається без спроб певним способом завуальовувати дійсність, прикрасити її за допомогою лексичних засобів та приховати неприємні факти. Маючи на меті політичне лідерство, політики вдаються до вживання лексичних одиниць, які завуальовують негативні суспільні явища і прикрашають реальність – евфемізмів.

Промови політичних діячів, завжди містять прийоми евфемізації. Статистика свідчить, що чим вищу позицію займає політик, тим частіше він намагається приховати неприємні і неприйнятні факти і зробити акцент на благополуччі та процвітанні народу.

Чимало сучасних вітчизняних та російських мовознавців працювали над проблемою евфемії (О.С.Ахманова, А.Ю. Міроніна, Н.Ц. Босчаєва, В.Б. Великорода, І.В. Гальперін, О.Ю. Дубенко, В.І. Заботкіна, О.І. Манютіна, І.В. Мілева, В.В. Панін,

О. О. Реформатський, І. В. Решетарова, К.О. Кантур, О.О. Селіванова, О.О. Тараненко та ін.). Серед закордонних лінгвістів дослідженням евфемізмів та політичного дискурсу займалися С.G. Silver., S. Rothman, K. Allan, K. Burridge, R. Lerner, R.W. Holder, J.S. Neaman.

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю вивчення практичного застосування політичних евфемізмів представниками франкомовних країн у зв'язку зі зростанням ролі політичної комунікації, а також незначною кількістю чітко систематизованого переліку евфемізмів, властивих політичному дискурсу та лексико-семантичного аналізу найбільш загальноживаних політичних мовних одиниць.

Тема нашої кваліфікаційної роботи тісно пов'язана з темою кафедри «Комунікативний, структурно-семантичний та дискурсивний аспекти дослідження мовно-мовленнєвих одиниць сучасної німецької та романських мов».

Мета роботи – дослідження лексико-семантичних і прагматичних аспектів евфемії, визначення її ролі у політичних промовах, вплив евфемізмів на дієвість політичних промов.

Завдання нашого дослідження:

- з'ясувати значення поняття евфемізму;
- охарактеризувати існуючі способи евфемізації;
- виокремити причини виникнення і роль політичних евфемізмів;
- розглянути евфемізацію як спосіб маніпуляції у політичних промовах;
- визначити роль евфемізмів у сучасному політичному дискурсі Франції;
- проаналізувати евфемістичні особливості промов Е.Макрона.

Об'єктом дослідження є політичні промови Е. Макрона.

Предмет дослідження – лексико-семантичні та прагматичні особливості евфемізмів у промовах Е.Макрона.

Методологічна база дослідження ґрунтується на загальних та спеціальних методах пізнання в галузі гуманітарних наук. Використовуються загальні методологічні принципи наукового аналізу, зокрема, зіставний метод, структурний метод, а також більш специфічні методи, такі як, метод компонентного аналізу, метод опозицій, дистрибутивна методика, лінгвістичний експеримент.

Новизна визначається постановкою проблеми та її концептуальною розробкою. Проблема лексико-семантичних та прагматичних особливостей евфемізмів французької мови, зокрема у сфері політики, дістала подальший розвиток, що дозволяє розглянути евфемізацію як спосіб маніпуляції у політичних промовах діячів Франції на конкретному прикладі.

Матеріалом дослідження слугували тексти промов Е.Макрона, зокрема інаугураційна промова, звернення президента до народу з приводу пандемії Covid – 19, уривок зі звернення Макрона до французів в день пожежі в соборі Нотр-Дам де Парі.

Апробація результатів дослідження. Результати роботи були представлені в збірнику студентських наукових статей «Магістерські студії», випуск 20, 2020 року.

Практичне значення роботи полягає в тому, що її матеріали можна використовувати для практичних занять з культури мови, лінгвокультурології, риторики, політичної лінгвістики, зі стилістики для вивчення стилістичних засобів, лінгвістики тексту та курсах по спічрайтингу.

РОЗДІЛ 1

ДОСЛІДЖЕННЯ ЯВИЩА ЕВФЕМІЯ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

1.1. Визначення поняття евфемізм

Термін «евфемізм» (від грецького *eo* – «добре», *phemi* – «говорю») вживається ще з часів стародавніх греків для позначення стилістичного засобу, що грає роль словесного пом'якшення грубого або непристойного виразу.

Зауважимо, що більшість лінгвістів погоджуються, що у літературі лінгвістичного спрямування існує досить багато визначень поняття «евфемізм». Наприклад, О.С. Ахманова зазначає в «Словнику лінгвістичних термінів» наступне: «евфемізм» – це троп, який полягає в непрямому, прикритому, ввічливому, пом'якшеному позначенні певного предмета чи явища» [2, с. 545].

Російський мовознавець Л. Крисін визначає евфемізм як «спосіб непрямого, перифрастичного і при цьому пом'якшувального позначення предметів, властивостей чи дій» [21, с.384].

А. Кацев підкреслює пом'якшувальну функцію евфемізмів та визначає їх як «непрямі замітники страшного, ганебного або одіозного, які використовуються через моральні або релігійні мотиви» [18, с.16].

Чалмова О.А. словник пропонує визначення евфемізмів як «емоційно нейтральних слів або виразів, що вживається замість синонімічних їм слів і виразів, які мовець вважає непристойними, грубими та нетактовними» [37, с.19].

Селіванова О.О. пропонує розуміти евфемізми як «замінні, дозволені слова, які вживаються замість заборонених (табуйованих)» [29, с.105].

В.Б. Великорода у тлумаченні евфемізму звертає увагу передусім на психологічний аспект і зазначає, що «евфемізми – це одиниці вторинної номінації з відносно позитивною конотацією, що використовуються для заміни прямих найменувань, вживання яких з соціально чи психологічно зумовлених причин вважається небажаним» [9, с.18].

Деякі науковці розуміють термін «евфемізм» як альтернативне непряме найменування жахливого, ганебного, підозрілого, що використовується для приховування правди про негативні характеристики денотата та сприяють ефекту пом'якшення, унаслідок чого виступають однією із суттєвих умов успішного спілкування, вираженню замаскованої суб'єктивної оцінки явищ і ситуацій тощо [26, с.8].

Одні українські мовознавці трактують його як «слово або вираз, що вживається для непрямого, зокрема пом'якшеного, ввічливого позначення певних предметів, явищ, дій замість прямої їх назви» [35, с.54], інші як «слова й вирази, які замінюють точні назви предметів або явищ, що лякають мовця і дають можливість говорити про них без небезпеки викликати лихі сили, що стоять за словом» [8, с.44], але більшість з них характеризують евфемізм як особливий тип перифрази, перифрази, покликаної завуальовувати неприємні аспекти та сторони реальної дійсності та поведінки людей. У французькій лінгвістиці існує також декілька трактувань даного тропу: «*Euphémisme est un mot ou une expression employé à dessein afin d'éviter l'évocation d'une réalité désagréable ou choquante*» [54, с.65]; «*euphémisme – choix d'un mot atténué pour remplacer un mot jugé trop cru, une expression jugée trop choquante*» [54, с. 111].

У наш час тенденція уникати прямих найменувань в сфері мовного спілкування не слабшає, а лише посилюється в умовах глобалізації та

розширення міжкультурного дискурсу. При цьому питання передачі евфемістичних найменувань залишається відкритим.

Вивчення джерел за темою роботи дозволяє стверджувати, що явище евфемії розглядається в різних аспектах, що спричинило появу великої кількості її класифікацій, які базуються на різних критеріях. Зокрема, за класифікацією В.В. Паніна евфемізми поділяються на групи згідно з ефектом, який досягається завдяки їх уживанню:

1) евфемізми, що безпосередньо виключають расову та етнічну дискримінацію, наприклад: *personne de couleur* (буквальний переклад «кольорова людина») – афроамериканець;

2) евфемізми, що підвищують престиж окремих професій: *la marquise de la fourchette* (буквальний переклад «маркіза виделки») – економка;

3) евфемізми, що виключають вікову дискримінацію: *en âge d'or* (буквальний переклад «у золотому віці») – людина похилого віку;

4) евфемізми, спрямовані проти дискримінації за станом здоров'я: *qui a une santé* (буквальний переклад «той, хто має хворобу») – психічно хвора людина; *qui a mal de Naples* (буквальний переклад «той, хто має хворобу Неаполя») – людина, хвора на сифіліс; *le feu Saint-Antoine* (буквальний переклад «вогонь Святого Антуана») – гангрена; *aveugle* (буквальний переклад «незрячий») – сліпий.

5) евфемізми, спрямовані проти дискримінації за зовнішнім виглядом: *qui n'a pas de gazon sur la terrasse* (буквальний переклад «той, у кого немає газону на терасі») – лисий;

6) евфемізми, які відволікають від негативних економічних факторів: *demandeur d'emploi* (буквальний переклад «претендент на посаду») – тимчасово непрацюючий; *un clochard, un vagabond* (буквальний переклад «жебрак») – безхатько;

7) евфемізми, спрямовані на прикриття слова «смерть» та «померлий»: *qui a rendu son âme a Dieu* (буквальний переклад «той, хто

віддав душу Богу»), *qui a bu le Styx* (буквальний переклад «той, хто випив Стікс»), *qui a avalé son bulletin de naissance Styx* (буквальний переклад «той, хто проковтнув своє свідоцтво про народження»);

8) слова й вирази, що надають протиправним діям зовнішній законний характер: *un immigré clandestin* (буквальний переклад «таємний імігрант») – незаконний імігрант.

Крім цього вченими було запропоновано ще ряд принципів та критеріїв, згідно з якими можна класифікувати ці мовні явища. У залежності від ступеня закріплення евфемізмів у системі мови, їх кодифікації, можна виокремити узуальні, тобто зареєстровані найбільш авторитетними словниками одиниці, та okazionalні, тобто некодифіковані. Проте слід зазначити, що вони можуть вільно мігрувати з однієї категорії в іншу залежно від періодичності їх вживання у мовленні.

Більшість дослідників зауважують, що функції евфемізмів у текстах різних функціональних стилів суттєво відрізняються. Н.Ц. Босчаєва стверджує, що основна функція евфемізмів у спілкуванні – кооперувальна, тобто, евфемія відображає прагнення комунікантів до збереження мовленнєвого співробітництва для вирішення певних завдань спілкування. Окрім цієї, дослідниця виділяє превентивну (використання евфемістичних субститутів унаслідок існування давніх табу) і риторичну (спроби мовця певним чином впливати на ціннісні установки адресата) функції евфемізмів [6, с. 11].

В.І. Заботкіна вважає, що евфемізми виконують чотири функції: табування, ввічливості, регуляційного впливу на масового читача й функцію приховування певної діяльності. У сфері публіцистики дослідниця вважає головною для евфемізмів функцію регуляційного впливу, а функцію приховування діяльності – для соціальних діалектів [13, с. 24].

В.Б. Великорода на основі прагматичних особливостей вживання евфемізмів та запропонованого їх трактування виділяє наступні функції евфемічних субститутів:

- вуалітивна – це функція маскуваня. Вона спрямована на намагання мовця приховати чи завуалювати певні аспекти інформації від реципієнта, або ж висвітлити певні події у бажаному світлі. Найчастіше вона використовується в публіцистичному стилі мовлення, тобто промовах політичних та громадських діячів;

- кооперувальна – полягає у бажанні мовної співпраці, вона тісно пов'язана з дипломатією. Головною метою кооперуючої функції є прагнення уникнути комунікативного конфлікту;

- превентивна – виявляється у безпосередньому зв'язку евфемізмів і табу, які надійно закріпилися у нашій свідомості, наприклад, табу релігії, смерті та хвороб;

- риторична – має на меті вплив на адресата, прагнення маніпулювати його вчинками, спонукати його до дії;

- елевативна – в основі лежить перебільшення, спричинене прагненням прикрасити реальність, (як то назви непрестижних професій, товарів, установ) або ж завуалювати її до невпізнання. Вживання евфемізмів з елевативною функцією простежується у сферах реклами та політики. Такі евфемістичні одиниці доволі часто набувають гумористично-іронічного характеру через прагнення адресанта заволодіти увагою аудиторії, розвеселити її тощо.

- конспіративна – притаманна евфемізмам-субститутам, до яких найчастіше вдаються члени певної вікової, професійної чи будь-якої іншої соціальної групи. Вона має безпосереднє відношення до арго, і розрахована на те, щоб людина, яка не належить до тієї чи іншої суспільної групи, не зрозуміла про що, власне, йде мова;

-дистортивна – виявляється у спотворенні інформації і притаманна політичним, медичним евфемізмам, евфемізмам реклами [9, с.7].

Отже, виходячи з визначень науковців та лінгвістів, які було наведено вище, ми можемо дати уточнене визначення прийняте у нашій роботі: евфемізм – це заміна будь-якого недозволеного або небажаного слова або словосполучення більш коректним, з метою уникнення прямого найменуванням всього, що здатне викликати негативні почуття у співрозмовників, а також з метою маскуванню певних фактів дійсності.

1.2. Способи евфемізації

Як було сказано вище, вживання евфемізмів у мові тісно пов'язане зі спробою замінити соціально або психологічно неприйнятні номінації на аналогічні, але з більш нейтральним значенням, тому евфемізми можна розглядати як естетично доцільні засоби передачі інформації.

Зауважимо, що під евфемізмом ми розуміємо слово або словосполучення, що пом'якшує висловлювання і використовується замість іншого слова або словосполучення, яке за моральними, етичними, естетичними, релігійними або іншими мотивами видаються недоречними в даному контексті.

Відомо, що евфемізація характеризується певними способами. Різні класифікації способів евфемізації, які існують в лінгвістичній літературі, відрізняються критеріями, за якими здійснювалося розбиття на групи. Наприклад, Л.В. Порохницька поділяє усі способи утворення евфемізмів на три великі групи: евфемізми-поєднання (евфемістичні перифрази), евфемізми-фразеологічні одиниці та евфемізми зі структурою речення [26, с.27].

1. Евфемізми-поєднання – це поєднання неметафоричного характеру, утворені як правило шляхом перифраза. Деякі дослідники

пропонують розглядати перифраз як самостійний спосіб евфемізації [10, с. 21]. У зв'язку з цим важливо також відзначити точку зору, згідно з якою евфемізми взагалі трактуються як різновид перифраза [19, с.159].

Усі евфемізми-перифрази можна поділити на декілька груп, в залежності від того, яка евфемістична стратегія є базовою для них. Таким чином, в європейських мовах, зокрема у французькій ми можемо виділити такі типи евфемістичних перифраз: перифрази, засновані на недосказанності; перифрази, що базуються на генералізації; перифрази, що мають в своїй основі евфемістичну гіперболізацію і перифрази, що представляють собою номінації «від супротивного» (засновані на поляризації). Розглянемо всі перераховані групи.

Більшість евфемістичних єдностей, які використовують евфемістичну стратегію недосказанності, використовуються в політкоректному і медкоректному дискурсах, зокрема для евфемістичного опису захворювань і фізичних вад, а також у сфері соціально-виробничих відносин, наприклад: *destabilisé mental* – божевільний (букв. «розумово нестабільний»); *personne présentant un déficit auditif* – глухий (букв. «людина, яка має вади слуху») [20, с. 318].

Перифрази, засновані на генералізації – це евфемістичні єдності, які мають в своєму складі достатньо широкозначну лексему, що представляє собою смисловий центр поєднання, наприклад: *l'institut médico-légal* – морг (букв. «судово-медична установа»), *l'espace de fin de vie* – кладовище (букв. «простір кінця життя»).

Евфемістичні єдності, засновані на гіперболізації, можна вважати найбільш уживаними. Переважна більшість таких перифраз функціонує в політичному дискурсі, головним чином, в сфері соціально – виробничих відносин, наприклад: *technicienne de surface* – прибиральниця (букв. «технік по поверхням»); *chronologiquement doué* – старий (букв. «хронологічно обдарований»)

Номінаціями «від супротивного» можна вважати такі евфемістичні єдності як наприклад, *verité differée* – брехня (букв. «інша правда»), *potentiel de croissance* – економічне відставання (букв. «потенціал зросту») [10, с.56].

Можна визначити, що більшість евфемістичних перифраз характерні, головним чином, для політкоректного дискурсу.

Метафоричні евфемізми – евфемізми, що володіють нейтральною конотацією і, в силу частого вживання, у значній мірі стертою внутрішньою формою. Такі евфемізми функціонують у сучасних європейських мовах як кліше, наприклад: *la peau d'orange* – целюліт (букв. «апельсинова шкірка», основа переносу – фактура та зовнішній вигляд апельсинової шкірки та шкіри, яка піддалась целюліту).

Окремо в цій групі слід зазначити наявність рядів евфемістичних корелятивів, що мають в основі схожий метафоричний образ, обумовлений спільністю концептуальних основ і характерних головним чином для політкоректного дискурсу, наприклад: *théâtre des opérations* – театр воєнних дій.

У деяких випадках в еквівалентних фразеологізмах може використовуватись схожий метафоричний образ, наприклад: *manger les pissenlit par la racine* (букв. «їсти кульбаби з коріння») – помирати [10, с.70].

Як головне завдання вживання контекстуальних евфемістичних субститутів нами вказується попередження соціальної напруги і забезпечення безконфліктного спілкування. Цій меті підпорядковані прагматичні функції контекстуальної евфемії.

Виходячи з вищесказаного, ми можемо зробити висновок про те, що основними способами виникнення евфемізмів є: евфемізми-поєднання (евфемістичні перифрази), евфемізми-фразеологічні одиниці та евфемізми зі структурою. Евфемізми-поєднання мають такі типи: перифрази, засновані на недосказанності; перифрази, що базуються на

генералізації; перифрази, що мають в своїй основі евфемістичну гіперболізацію і перифрази, що представляють собою номінації «від супротивного» (засновані на поляризації). В окрему групу ми виокремили метафоричні евфемізми – евфемізми, що володіють нейтральною конотацією і, в силу частого вживання, у значній мірі стертою внутрішньою формою.

РОЗДІЛ 2

ЕВФЕМІЯ ЯК ЗАСІБ МАНІПУЛЯЦІЇ У ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВАХ

2.1. Причини політичної евфемізації

Ефективна політична комунікація передбачає необхідність уживання мовцем коректних виразів, які дозволяють завуалювати негативні сторони явищ дійсності, наслідки непривабливих політичних і економічних реформ або заходів, опосередковано вплинути на суспільство.

Публічний характер текстів вимагає від їх авторів дотримуватися певних правил мовного спілкування. З одного боку, автор повинен переконливо і аргументовано викладати свою точку зору масовій аудиторії, використовуючи всі, необхідні для цього мовні засоби; з іншого боку, автор зобов'язаний не порушувати норми публічної комунікації, які існують у певному суспільстві. Для дотримання такого балансу, автори текстів публічного характеру часто використовують політичні евфемізми [22, с.29].

За образним зауваженням А. Кацева, евфемізми – це ніби «маскарадний одяг, що використовується для прикриття неприємної суті і вирізняється забарвленням: в одних випадках воно безбарвне і невиразне, в інших – яскраве і блискуче» [18, с.85].

Евфемізми, що є політично вмотивованими привертають до себе більше уваги, ніж звичайні евфемізми і, тим самим, надають більше можливостей для впливу на аудиторію, для маніпулювання громадською думкою.

Основними причинами створення евфемії є бажання завоювати схвалення суспільства і уникнути соціального осуду. При створенні політичного тексту відбувається «відбір знакових форм, які найбільш

адекватно виражають задум і відповідають типу реципієнта, дозволяючи останнім сприймати комунікативне повідомлення» [41, с. 128].

Особливу роль у цьому процесі відіграють саме політичні евфемізми, що виконують ряд функцій:

1. Власне евфемістична функція виявляється в тому, що мовець побоюється вживати те чи інше слово, використовуючи замість нього евфемістичну заміну.

«*240 soldats de l'ONU ont pris part à cette pacification*» (240 військових взяли участь у миротворчій місії) [44, с.171].

У цьому прикладі використовується евфемізм *la pacification* (миротворення), з метою заміни виразу *l'opération militaire* (військова операція). Словосполучення *l'opération militaire* має яскравий семантичний відтінок мілітаристського спрямування, який прямо називає дію, тобто військову операцію. Використання такого словосполучення є невдалим під час промов та виступів, тому воно було замінено на евфемізм *la pacification*, який маскує пряме називання дії

2. Інтенсійна функція полягає у використанні евфемістичної заміни з метою досягнення певного комунікативного ефекту.

«*Merci, mes amis!*» (Дякую, мої друзі!)

Еманюель Макрон використав евфемізм *mes amis* (мої друзі) замість звичайного звернення «*Français*» (Французи) з метою встановлення контакту з народом.

Евфемістичні найменування можуть допомогти тому, хто говорить переконати адресата, нав'язати йому ту чи іншу точку зору, приховати небажані факти або представити їх у кращому світлі. У політичному дискурсі за допомогою цієї функції здійснюється маніпуляція аудиторією. Політики прагнуть якомога абстрактно викласти певну інформацію. Таким чином, електорат вводиться в оману, люди повною мірою не можуть усвідомити сенс сказаного і можуть

піддатися маніпулятивному впливу. Досить часто вживання таких евфемізмів допомагає виправдати дії представників політичної еліти.

3. Соціально-регулятивна функція виражається в тому, що прями найменування деяких явищ в дійсності є непристойними, неприйнятними в конкретній ситуації. Таким чином, з міркувань пристойності, слід уникати вживання деяких слів і виразів, і замінювати їх більш пристойними. Ця функція у мові політиків реалізується через прояв політичної коректності.

«*Et que toujours chez nous, l'argent a colmaté les brèches*» (І як завжди з, гроші заповнили прогалини» [44, с.171].

У цьому прикладі використовується евфемізм *colmater les brèches* (заткнути дірки) з метою заміни прямого найменування *liquider les défauts* (ліквідувати недоліки). Такий евфемізм є доречним у цьому вислові, тому що використання слова *les défauts* є неприємним та небажаним для суспільства.

Контактовстановлююча функція евфемізмів пов'язана з тим, що евфемізми здатні сприяти підтримці контакту зі співрозмовником. Мовець, що прагне налагодити продуктивне, успішне спілкування, уникає використання прямих позначень, тому що вони можуть відштовхнути адресата, образити його, справити на нього неприємне враження, стати причиною недружелюбності, непорозуміння, призвести до конфлікту. Політики використовують евфемізми з такою функцією майже у всіх своїх промовах.

Експресивна і емотивна функції властиві не всім евфемізмам, а лише тим, що представляють собою перифрастичні найменування, утворені шляхом метонімічних і метафоричних переносів. Такі евфемізми здатні відобразити емоційний стан мовця, найбільш ефективно впливати на аудиторію.

Естетична функція проявляється в тому, що евфемізми використовуються в якості більш витончених, більш красивих і більш

елегантних позначень тих явищ дійсності, які викликають негативні почуття.

Політичні евфемізми вийшли за рамки просто лексичних засобів приховування чогось непривабливого або таємного і стали одним з найпотужніших засобів впливу на аудиторію з метою повної зміни уявлення про ті чи інші події. Вони допомагають створити позитивний або негативний імідж політика, виправдати ті чи інші вчинки і рішення, залучити на свою сторону електорат, дискредитувати діяльність опонента та ін. Вони стали головним інструментом у руках політиків, за допомогою якого вони намагаються передати свої цілі та ідеї учасникам комунікації.

Беручи до уваги зазначені особливості політичної евфемії, пропонується наступна класифікація причин політичної евфемізації:

1. Соціальні причини політичної евфемізації. Необхідність висловити повагу різним суспільним групам:
 - найменування, що належать до сфери расових, вікових, статевих та інших особливостей: *personne de couleur* - афро-американець (негр), *les filles célibataire* – холості дівчата (незаміжні дівчата);
 - найменування понять, пов'язаних з матеріальним статусом: *plan social ou restructuration* – соціальний план або реструктуризація (звільнення, скорочення);
 - найменування розумових і фізичних вад людини: *qui a une santé* – з вадами розумового розвитку (божевільний);
2. Бажання підвищити значимість певних реалій соціальної сфери:
 - найменування деяких професій, установ тощо: *hôtesse de caisse* – головна у касі (касир), *organisation en lignes de production* – організатор на виробничих лініях (офісний працівник);
3. Комунікативні причини політичної евфемізації:

а) бажання виказати повагу до аудиторії, справити враження, наголосити на важливості фактів, що повідомляються:

- найменування, які стосуються сфери бізнесу і комерції: *la ressource informée* – добре інформовані джерела (близький друг репортера);

б) бажання замаскувати неприємну для суспільства неправду:

- найменування, що відносяться до військової сфери: *l'attaque aérienne* – повітряний удар (бомбардування);

- найменування, що належать до політичної сфери: *maison de correction* – установа для виправлення (ув'язнення на короткий термін);

- найменування, що відносяться до кримінальної сфери: *incivilités* – невихованість, неповага (вандалізм);

в) бажання впливати на аудиторію та маніпулювати нею у своїх інтересах. Такий мотив може реалізуватися практично через кожен політичний евфемізм в будь-якій сфері використання [26, с.35].

4. Правові причини політичної евфемізації. До цієї групи належить велика кількість евфемізмів, які можна назвати «дипломатичними». Вони використовуються в різних текстах політичної комунікації, у друкованих ЗМІ, при характеристиці якостей окремих особистостей або подій з морально-етичної сторони.

Таким чином, політичні евфемізми становлять особливу групу евфемізмів, які використовуються в текстах політичної комунікації для заміни слів або словосполучень, які існують у суспільстві, на певному історичному етапі його розвитку, з метою уникнути прямого найменування всього, що може викликати негативну оцінку або образити почуття адресата політичної комунікації, а також цілеспрямовано впливати на громадську думку.

Евфемістичні одиниці можуть допомогти тому, хто говорить переконати опонента, нав'язати йому ту чи іншу точку зору, приховати

небажані факти або представити їх у кращому світлі. У політичному дискурсі за допомогою цієї функції здійснюється маніпуляція аудиторією. Політики прагнуть якомога абстрактно викласти певну інформацію. Таким чином, люди повною мірою не можуть усвідомити сенс сказаного і можуть піддатися маніпулятивному впливу. Досить часто вживання таких евфемізмів допомагає виправдати дії представників політичної еліти.

2.2. Евфемізація у сучасному політичному дискурсі

Політичний дискурс є відображенням суспільно-політичного життя країни, несе елементи її культури, загальні, національні специфічні та культурні цінності. Інтерес до вивчення політичного дискурсу виявляють представники різних професій і різних наукових дисциплін. У даному контексті розглядаються певні проблеми, що пов'язані з функціонуванням мови в політичній сфері.

Основи теорії політичного дискурсу були закладені представниками кембриджської та оксфордської філософських шкіл у 50-ті рр. ХХ ст. шляхом аналізу лінгвістичного контексту громадської думки. До класичних робіт з даної проблематики належать праці Т. ван Дейка, Ю. Габермаса, Р. Барта, Н. Ферклоу, П. Серіо, а також дослідження вітчизняних авторів О. Баранова, О. Шейгал, Г. Почепцова. Вивченню дискурсу присвячено багато досліджень, автори яких тлумачать це явище в настільки різноманітних наукових системах, що сам термін «дискурс» став ширшим за термін “мовлення” [17, с. 227].

У сучасній лінгвістиці термін «дискурс» надзвичайно популярний, оскільки поняття дискурсу дуже абстрактне, як, наприклад, поняття мови, ідеології, суспільства. Отже, дискурс – це, по-перше, «інтерактивна діяльність учасників спілкування, встановлення й

підтримка контакту» [30, с.5], по-друге, дискурс відображає залежність створюваного мовного добутку від значної кількості екстралінгвістичних факторів – знань про світ, думок, установок і конкретних цілей мовця [27, с.14], по-третє, дискурс – це вербалізація певної ментальності, це спосіб інтерпретування навколишньої дійсності, це, властивий певному соціуму, спосіб бачення світу. За висловом Н.Д. Арутюнової, «дискурс – це мова, занурена в життя» [1, с.18].

Варто зазначити, що Т. ван Дейк виділяє три рівні дискурсу:

1. Повсякденна комунікація, що включає плітки, анекдоти, обговорення тощо;
2. Офіційний дискурс, який створюється на всіх рівнях ієрархії влади, включає мітинги, парламентські дебати, постанови, правила, інструкції – так званий політичний дискурс;
3. Дискурс, що формується засобами масової інформації [11, с.193].

Оскільки політика є особливою сферою соціального життя, що пов'язана із феноменом влади, то справедливо говорити про існування політичного дискурсу як окремого, незалежного виду дискурсу, який формується в контексті функціонування політичних інститутів і супроводжує політичну діяльність у відповідній інституційній сфері.

Жоден політичний режим не може існувати без комунікації. Мова необхідна для того, щоб переконувати, дати інформацію, накази тощо. Специфіка політики, на відміну від інших сфер людської діяльності, полягає переважно в її дискурсивному характері: більшість політичних дій є речовими діями за своєю природою [32, с. 18].

Лінгвістка А. А. Карамова виділяє такі тематичні групи політичного дискурсу:

- 1) дискурс, який має своїм предметом ідеологію (філософію ідеології): дискурс про консерватизм, лібералізм, соціалізм, анархізм, націоналізм, комунізм і т. д. ;

2) дискурс, який має своїм предметом політичні системи: дискурс про демократію, авторитаризм, тоталітаризм, теократії і т. д. ;

3) дискурс, який має своїм предметом сферу політичної діяльності: зовнішньополітичний дискурс, політико-економічний дискурс, політико-національний дискурс;

4) дискурс, який має своїм предметом політичні процеси, події, дії: в узагальненому плані (дискурс виборів, військовий дискурс, дискурс мітингів і т. п.); пов'язаний з конкретними подіями - наратив (перебудовний дискурс, дискурс Президентських виборів, дискурс Чеченської війни і т. п.);

5) дискурс, який має своїм предметом суб'єктів політики: дискурс про політичного діяча, про політичні інститути, про соціальні, етнічні, професійні, релігійні та інші груп; про впливових представників бізнес-структур, про громадянина (як суб'єкта політики) і т. п. [16, с. 60].

У своїх наукових лінгвістичних дослідженнях О. Шейгал виділяє 3 підходи до вивчення політичного дискурсу:

1) дескриптивний підхід зводиться до класичної методики риторичного аналізу публічних виступів; розглядаються мовна поведінка політиків, мовленнєві засоби, риторичні прийоми та маніпулятивні стратегії;

2) критичний підхід, спрямований на критичне вивчення соціальної моралі, яка виражається у мові чи дискурсі; мовлення розглядається як засіб влади та соціального контролю;

3) когнітивний підхід дає можливість перейти від опису одиниць та структур дискурсу до моделювання структур свідомості учасників політичної комунікації [38, с.9].

У навчальному посібнику «Зарубіжна політична лінгвістика» Е. В. Будаєв і А. П. Чудінов виділяють наступні види політичного дискурсу:

1) Офіційно-діловий політичний дискурс пов'язаний з апаратною комунікацією, в рамках якої створюються тексти, призначені для співробітників державного апарату. Це різного роду інструкції, накази, правила поведінки для співробітників і т.д.

2) Тексти, створені «пересічними громадянами», тобто не професійними політиками або журналістами, а тими людьми, які періодично беруть участь у політичній комунікації. Прикладом можуть служити листи і звернення, адресовані політикам або державним установам, листи в ЗМІ, написи, розмови на політичні теми і т.д.

3) «Політичні детективи», «політична поезія» і тексти поширених в останні роки політичних мемуарів, а також присвячені політиці тексти наукової комунікації [7, с. 43].

Метою політичного дискурсу є спонукання до «політично правильних» дій або оцінок. В.З. Дем'янков стверджує, що політичний дискурс – «своєрідна театралізована агресія» [12, с.36].

Важлива роль у політичному дискурсі відводиться мові, котра спонукає слухачів до певних дій, пробуджує у них намір діяти відповідно до установок. Мова необхідна для того, щоб переконати, дати необхідну інформацію, пропагувати ідеї політичних інститутів. Основне призначення мови у політичному дискурсі – встановити зв'язок між владою та електоратом. Саме тому будь-який політичний режим не може обійтися без комунікації.

Враховуючи вищесказане, до функцій політичного дискурсу можна віднести такі:

- функція політичної пропаганди, переконання та впливу;
- інструментальна функція, що передбачає боротьбу за владу, заволодіння нею та її збереження;
- інформативна функція – інформування населення про політичні проблеми;
- функція контролю – контроль за поширенням інформації;

- прогностична функція зводиться до передбачення напрямів розвитку політичних процесів на основі аналізу досвіду минулого.

Зокрема, французькі політичні лідери нерідко вдаються до використання так званих «мовних масок», різноманітних мовних прийомів, загальнодоступної для населення мови, до застосування неологізмів клішованих фраз. Все це зумовлює виразність політичного дискурсу. Унаслідок цього формується своєрідний мовний імідж політика, котрий покликаний відобразити суть партії чи організації, яку представляє даний політик [22, с.9].

Політичні евфемізми – це і є так звані «мовні маски», тобто стилістично та емоційно нейтральні слова чи вирази, які замінюють, інші, більш різкі чи непристойні [22, с.11], це слова - прикриття, слова-маски [23, с.28], – це вирази, що вживаються замість заборонених виразів. Іншими словами, замість гіркої правди люди говорять ту ж саму правду, проте в солодкій оболонці, яка маскує та прикриває гіркоту. При цьому, як мовець, так і слухач прекрасно розуміють, що приховують евфемізми.

Поняття «евфемізм» тісно пов'язане з поняттям «політкоректність»

Останнім часом саме проблема політкоректності обговорюється особливо широко. Слід зазначити, що в суспільно-політичній думці та науковій літературі існують полярні оцінки феномена політичної коректності. Її противники розглядають це явище як замах на традиційні ліберальні цінності, перш за все, на свободу слова.

Сферами функціонування політкоректності є расові, етнічні, статеві аспекти, віросповідання, сексуальна орієнтація, політичні погляди, вік, інтелектуальні здібності, фізична конституція, психотип, характер, темперамент індивіда та інші його атрибути.

Згідно із визначенням, яке наведено Н. А. Молодиченко і С.В.Танатою політична коректність (частіше вживається

політкоректність; від англ. *political correctness (politically correct or PC)* – дослівно «політична правильність») – термін, що описує стиль мовлення, ідеї, політику, поведінку, які мають мінімізувати образу расових, релігійних, культурних чи інших груп [24, с. 507].

За різними даними термін з'явився у 50-х чи 70-х роках минулого століття у США і його призначенням було уникнення вживання слів, що підкреслюють стать, національність, соціальне положення, та приналежність до сексуальних меншин. Можна з упевненістю стверджувати, що, з лінгвістичної точки зору, розвиток політичної коректності нерозривно пов'язаний із евфемізмами.

Політика – це ніщо інше, як кодифіковані знаки, які розгортаються за допомогою акту висловлювання в соціально-семіотичний процес – мовленнєву дискурсію, що розглядається як сукупність мовленнєвих практик, які впливають на формування уявлення про об'єкт, який вони представляють [34, с.4].

Саме вплив на адресата є провідною метою маніпуляції як комунікативної й інтерактивної практики, під час якої маніпулятор здійснює контроль над іншими людьми, зазвичай всупереч їхній волі або інтересам.

Під час виступу політики повинні не лише проінформувати аудиторію про певний аспект суспільного життя, а й завоювати прихильність у неї, переконати слухачів зайняти ту чи іншу позицію, а також заручитися їх підтримкою.

Маніпулятивність є основною рисою сучасного політичного дискурсу. Провідною метою його учасників є здобуття й утримання влади. Існує два способи, за допомогою яких можна утримувати й використовувати владу, у термінології Н. Ферклоу це примус і згода: перший полягає у примушенні об'єкта впливу до певних дій, наприклад, через застосування фізичного насилля, а другий – у своєрідному „вмовлянні” співрозмовника [52, с. 28]. Очевидним є той факт, що саме

„вмовляння” є менш ризикованим і менш затратним способом прояву й утримання влади.

Маніпулювання як вид психологічного впливу може здійснюватися на двох рівнях: 1) міжособистісного спілкування; 2) впливу на масову свідомість [5, с. 35]. Евфемізми як засіб маніпуляції досить часто використовуються саме у політичному дискурсі через постійне бажання політиків впливати на масову свідомість. Політичний дискурс може бути визначений як сукупність усіх мовленнєвих актів у політичних дискусіях, а також правил публічної політики, які оформилися згідно з традиціями та перевірені досвідом [4, с.46].

Виходячи з того, що мова – ефективний засіб впливу концептуальних конструкцій на когнітивну систему реципієнта з метою часто неусвідомлюваного нав’язування йому певних поглядів, учені послуговуються терміном «ідеологічні евфемізми» [13, с.94]. Вживання ідеологічних евфемізмів у сфері політики має на меті досягнення схвалення певної організації суспільства через пропаганду та насадження поглядів, вигідних панівним політичним режимам, а також прикриття їх неправових дій проти народу [4, с.113]. У цьому аспекті вони дуже близькі до дипломатичних евфемізмів.

Слід підкреслити, що політичний дискурс є важливим чинником суспільного і культурного життя. Політична комунікація відіграє вирішальну роль у процесі формування суспільної думки і є потужним засобом мовленнєвого впливу на слухача. Шляхом агітації та пропаганди політична еліта формує потрібну їй картину життя, що пересічними громадянами сприймається не як суб’єктивна точка зору, а як факти. Політичні евфемізми, що вживаються в текстах політичної комунікації, адресатом яких є масова аудиторія, з ціллю пом’якшити негативні асоціації, пов’язані з певними фактами. Часто призводять до викривлення смислу описуваного факту [23, с.51].

Поява евфемізмів у дискурсі може бути зумовлена двома чинниками: внутрішньою мотивацією та зовнішнім стимулом. У першому випадку евфемізми можуть з'являтися у мовленні співрозмовника, не маючи зовнішнього впливу репліки-стимулу. Комуникант буде намагатися зберегти власний імідж або підняти престиж іншої особи, керуючись власними міркуваннями. З іншого боку, евфемізми можуть з'являтися у мовленні співрозмовника в результаті імпульсу від репліки-стимулу іншого комуниканта. У цьому випадку евфемізми використовуються з метою підвищення самооцінки співрозмовника, захисту від нападів з боку комуниканта. Спілкування комуникантів, таким чином, на певному етапі має характер діалогу-спору. За наявності спроб блокувати конфліктну ситуацію діалог може перейти з діалогу-спору до форми діалогу-унісону із використанням різних засобів мітигації, зокрема евфемізмів. Більше того, саме евфемізми стануть основою подібного діалогу-унісону. Таким чином, евфемізми виконують функцію засобу примирення, зняття конфліктогенної ситуації [15, с.46].

В.П. Москвін відокремлює евфемію від дезінформації, стверджуючи, що цим явищам властиві різні цілі та комунікативні функції. Мета евфемії – пом'якшення висловлювання, у той час як дезінформація – це брехня, обман, викривлення істини [25, с.61]. Евфемізми замінюють слова та словосполучення, які небажані для співрозмовників у певній ситуації і могли б викликати негативну реакцію.

Деякі вчені вважають, що політичні евфемізми не є справжніми евфемізмами, бо вони мають на меті приховати реальність. Якщо евфемізму не вдається зберегти зв'язок із позначуваним денотатом – він перестає бути евфемізмом: *la situation intense* (напружена ситуація) замість *la révolte* (повстання), *sous-alimentation* (недоїдання) замість *la faim* (голод). Зважаючи на це, Баскова Ю. С. стверджує, що

вищезазначені приклади все таки залишаються евфемізмами, хоча і мають слабкий зв'язок з денотатом, оскільки вони відповідають основним цілям евфемізації мовлення: уникнути конфлікту, приховати неприємні явища дійсності [5, с. 93].

Невід'ємними елементами мовної комунікації є ідеологія, пропаганда, маніпуляція свідомістю, інформаційний та психологічний вплив, які мають взаємовплив один на одного. Політики та ЗМІ послуговуються евфемізмами задля досягнення й реалізації власних цілей, для висвітлення фактів і подій у тих тонах, які відповідають їх подальшим стратегіям та інтересам. Використання евфемізмів часто пояснюється бажанням бути політично коректним. Проте не всі розпізнають в евфемізмах властивість маніпулювати свідомістю реципієнта. Зазвичай цей факт вдало приховується та залишається поза увагою, ефективно виконуючи свою роль під час виступів, промов і дискусій політиків.

РОЗДІЛ 3

СПЕЦИФІКА СУЧАСНОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ ФРАНЦІЇ

3.1 Евфемізми у сучасному політичному президентському дискурсі Франції

Як відомо, Франція, пройшла довгий шлях від монархії і диктатури до встановлення демократичної держави. Тому у французькому політичному дискурсі вкоренилося безліч своєрідних традицій.

Професор Оксфордського університету Т. Зелдін в книзі «Все про французів» пише, що «французи, експериментатори по природі, відрізняються особливою любов'ю до всяких вигадок і фантазій... Їм подобаються будь-які нові ідеї та концепції, вони постійно бавляться з такими серйозними речами, як демократія, ядерна енергетика, залізниця, і різноманітні технічні штучки... Їм подобається відчуття швидкоплинності життя, його шалена швидкість, його енергетика, стиль, мінлива мода» [14, с. 251].

Загальний характер нації, безумовно, впливає на експресивність, яскравість текстів французьких політиків, наявність у них елементів емоційно-оцінної лексики.

Швейцарський лінгвіст Шарль Баллі вважає, що «мова виражає зміст розумових процесів, то є сенс і почуття. А так як майже завжди в мисленні в різних пропорціях поєднуються елементи розумове і елементи емоційні, то подібне же з'єднання спостерігається і в мові » [3, с. 115].

Загалом, для французької політичної культури характерним є створення живого емоційного діалогу між народом і політичними діячами.

Емоційно-оцінний компонент лексики – це результат опосередкованого відображення взаємодії емоції і оцінки: емоції як психічного переживання суб'єктом свого ставлення до навколишнього світу, і оцінки як результату цього процесу. Факт наявності емоційно-оцінного компонента в значенні слова є основним критерієм його належності до емоційно-оцінної лексики [29, с.43].

Результатом поширення ідей політичної коректності у французькій мові з'явилися новоутворення, пов'язані з витісненням старих і пошуком нових форм вираження коригування мовного коду. Мовне вираження явища політичної коректності пов'язано з вживанням соціально прийнятною, коректною лексики.

Одним з найбільш ефективних засобів для створення політично коректною лексики, що становить в пом'якшеній формі небажані, соціально неприйнятні поняття, є евфемія. У наш час важливим фактором, що сприяє утворенню евфемізмів і їх закріпленню в мові, є їх здатність бути потужним засобом формування нових суспільних установок, причому евфемізми отримують виключно широке поширення в суспільно значущих сферах мовної діяльності, таких, як засоби масової інформації.

Необхідно відзначити, що виступи французьких політиків значно відрізняються від виступів політиків інших країн світу своїм вільним, навіть ліберальним викладом повідомлення. Французький офіційний дискурс допускає використання експресивних епітетів, каламбурів і навіть образливих арготизмів [38, с.57].

Відомо, що евфемістичні конструкції дають можливість оратору висловити свою думку, маскуючи негативні явища, але, в той же час, зробити важливі акценти у промові, наголосити на певних явищах.

Політичний дискурс Франції початку XXI століття характеризується широким використанням евфемізмів.

Жанровий простір президентського дискурсу в сфері політичної комунікації, безумовно, визначається соціокультурними умовами існування дискурсу, історичними традиціями самого інституту президентства в тій чи іншій країні. Такий інститут у Франції виявляє відмінності як в самому статусі президентства в контексті розподілу владних повноважень, так і в значущості постаті президента. У даній роботі за основу ми взяли класифікацію Е. І. Шейгала. Лінгвіст виділяє три види жанрів президентської риторики:

- 1) агональний або змагальний (передвиборні промови і передвиборні дебати);
- 2) ритуальний або фатичний (інавгураційна промова, різдвяне і новорічне привітання президента);
- 3) орієнтаційний (партійна програма, звернення президента до парламенту) [38, с. 149].

Всі перераховані вище жанри представлені у французькій президентській риторичі в інавгураційних, передвиборних виступах, різного роду посланнях і зверненнях президентів Ніколя Саркозі, Франсуа Олланда, Еммануеля Макрона.

Агональні (змагальні) жанри в системі президентського дискурсу Франції представлені промовами президентів під час проведення виборчих кампаній, коли кандидати беруть участь в передвиборних дебатах. Специфіка цих жанрів полягає в тому, що в них яскраво виражений елемент змагальності. Кожен з кандидатів намагається максимально продемонструвати ораторську майстерність, щоб бути обраним на найвищу політичну посаду. Від того, як він володіє цим мистецтвом, залежить досягне він поставленої мети чи ні. В цілому, завдання передвиборних текстів - не тільки інформувати широку аудиторію, а й, в першу чергу, вплинути на неї, що відрізняє

передвиборні тексти від інших. Кандидат від кожної партії використовує різні лексичні та інтонаційні засоби, щоб здобути перемогу на майбутніх виборах.

До найбільш поширених французьким агональних президентських жанрів відносяться передвиборні теледебати (*Émission-débat présidentielle*) і передвиборні звернення (*Discours préélectoral*). Такі жанри займають одне з центральних місць в політичному житті Франції. Неможливо уявити виборчу кампанію без участі кандидатів у теледебатах або без публічного виступу перед електоратом. Основна мета даного жанру - завоювати довіру громадян і вміло представити свою передвиборну програму.

Ще одним прикладом вираження агональних жанрів французького президентського дискурсу є передвиборні промови президентів. Передвиборні промови мають ті ж ознаки, що і теледебати. Вони займають тимчасове положення, тобто реалізуються лише в період проведення передвиборних кампаній. Боротьба за голоси виборців виражається імпліцитно, електорат має велике значення. Наведемо як приклад цитату з передвиборчій промові Франсуа Олланда, яку він виголосив у Бурже 22 січня 2012 року.

«Et moi, moi qui suis devant vous candidat à l'élection présidentielle, si je reçois le mandat du pays d'être le prochain président, je ne veux être jugé que sur un seul objectif ...» [49] (наш переклад) («І я, будучи кандидатом в президенти, хочу сказати, що якщо я переможу, то мене можна буде засудити лише з однієї причини ...»).

У наведеному прикладі ми бачимо дві характерні риси агональних жанрів: вираз комунікативної ролі «потенційний президент», а також інтенцію боротьби за владу. Також, в цьому прикладі можна простежити яскравий приклад евфемізму *«je ne veux être jugé que sur un seul objectif»* (то мене можна буде засудити лише з однієї причини).

Кандидат завуальовано вказує на високий рівень свого правління, у разі його вибору на посаду президента.

Менталітет французького народу відрізняється пафосом і гордістю за свою націю. Ці характеристики з точністю переносяться на мовний рівень. Французи не сприймають «сухі» промови, що складаються лише з фактів і стислих тез. Політики стикаються зі складним завданням - виступити з промовою таким чином, щоб зацікавити аудиторію. Для того, щоб привернути увагу електорату, французькі політики вдаються до використання різних лексичних засобів, а саме евфемізмів.

Досвідчений французький політичний діяч за допомогою лексичних засобів створює в свідомості електорату яскраві, незабутні образи, пов'язані з різними аспектами його агітаційної програми. Розуміння і тлумачення даних образів відбувається з вигідною для політика метою, а саме: з метою отримання влади.

Ритуальні (фатичні) жанри в системі французького президентського дискурсу мають циклічний, періодичний характер. В основі цих жанрів завжди лежить певна дія, ритуал. До комунікативних подій циклічного характеру належать інавгураційне звернення президента до нації (*Discours d'investiture*) і новорічне звернення голови держави (*Voeux du Président de la République aux Français*) [33, с. 211].

Особливу роль в системі ритуальних жанрів президентського дискурсу грає, звичайно, інавгураційне звернення французького президента до нації (*Discours d'investiture*). Процедура вступу на посаду президента країни завжди проходить урочисто і грає важливу роль: в житті держави і його громадян починається новий етап історичного і політичного розвитку.

Слід зазначити, що всі ритуальні жанри президентського дискурсу сприяють реалізації головної мети президентської влади -

усвідомлення і збереженню народом єдності і національної самобутності.

Універсальними характеристиками ритуальних жанрів є:

1) комунікативна роль, притаманна президенту як вже обраній особі. Президент більше не бореться за голоси виборців, не переконує нікого в своїй правоті, його фігура поставлена вище інших учасників комунікації в усіх досліджуваних лінгвокультурах, так як на його інавгураційну промову не відповідають подібними промовами;

2) присутність трьох тем: історичне минуле країни і його урочисте вихваляння, проблеми сьогодення, озвучування планів на майбутнє. Наприклад: «*Nous sommes un grand pays qui, dans son Histoire, a toujours su affronter les épreuves et relever les défis qui se présentaient à lui*» [50] (наш переклад) (Ми - велика країна, яка в своїй історії завжди знала, як витримати випробування і прийняти виклики, що постали перед нею).

У наведеному прикладі простежується евфемізм «країна, яка за свою історію стикалася з випробуваннями і долала труднощі, що виникають перед нею». Політик не вказує безпосередньо на конкретній труднощі, такі як війни, кризи, епідемії та міжусобиці, а вдало приховує їх евфемізмом «труднощі».

3) клятва президента. Наведемо як приклад клятву, взяту з інавгураційної промови Ніколя Саркозі: «*Je défendrai l'indépendance et l'identité de la France*» [46] (наш переклад) «Я буду захищати незалежність і самобутність Франції».

Клятва президента необхідна для того, щоб надати мові експресивність, яскравість, емоційність. Також тут вжито евфемізм «захищати», який є гіперболою та підсилює семантику фрази.

Худяков О.С. виділив такі особливості французьких орієнтаційних жанрів:

1) інформаційний характер послання. Прикладом може служити витяг з партійної програми, в якій Франсуа Фійон (кандидат в президенти) характеризує адміністративно-територіальну реформу:

«Missions de collectivité: 1.Réviser le partage des compétences entre l'Etat et les collectivités. 2.Mettre un terme à la pratique française la décentralisation qui veut ... » [57] (наш переклад) («Адміністративно-територіальна реформа: 1. Переглянути розділ повноважень між державою та органами місцевого самоврядування. 2. Поставити на порядок денний питання децентралізації ... »).

2) поєднання паралельної і послідовного зв'язку між мікротемами «зовнішня політика» і «внутрішня політика». наприклад:

«Nous construirons une Europe forte qui développe nos emplois et notre économie» [56] (наш переклад) («Ми побудуємо сильну Європу, за допомогою якої збільшимо робочі місця і будемо розвивати економіку»).

У цьому висловлюванні Еммануель Макрон поєднує дві мікротеми в одному висловлюванні. Він говорить про сильну Європу (зовнішня політика) і, в той же час, президент говорить про економіку країни (внутрішня політика).

3) наявність вступної фатичної частини: *«Monsieur le Président du Congrès, Monsieur le Président du Sénat, Monsieur le Premier ministre, Mesdames et messieurs les membres du gouvernement, Mesdames et messieurs les parlementaire. La France est en guerre ... »* [43] (наш переклад) («Шановні Голова Конгресу, Голова Сенату, Прем'єр міністр, члени уряду, члени парламенту. Франція на порозі війни ... »).

Таким чином, розглянувши жанрову специфіку французького президентського дискурсу, ми з'ясували, що в ньому представлені всі види жанрів президентської риторики, що виділяються провідними дослідниками президентського дискурсу. Проведене дослідження показало, що у французькому президентському дискурсі, в більшій мірі, представлені ритуальні жанри, які реалізуються в текстах промов,

приурочених до певних подій. Агональні жанри реалізуються лише в період передвиборних кампаній. Орієнтаційні жанри представлені в текстах промов політичних документів. Більшість жанрів президентської риторики властиві як універсальні, так і національно-специфічні ознаки. Універсальними ознаками є боротьба за владу, комунікативна роль «потенційний президент», наявність мікротем «зовнішня політика» і «внутрішня політика», клятва президента і ін.

Також президентський політичний дискурс Франції насичений евфемізмами, які влучно використовуються задля приховання негативних явищ дійсності та для посилення семантичного відтінку позитивних явищ.

3.2. Евфемістичні особливості промов Емануеля Макрона

У сучасній Франції роль президента країни є настільки значущою, що деякі дослідники навіть називають існуючий політичний лад «республіканської монархією» [51, с. 32]. У цих умовах фігура глави держави незмінно привертає велику увагу, породжує численні міркування про перспективи розвитку країни, які зв'язуються не тільки з реальними можливостями Франції, але і з амбіціями її загальнонаціонального політичного лідера.

Політичні трансформації, які характеризують політичну систему Франції детермінують потребу в здійсненні системного аналізу психологічного образу новообраного президента. У свої 39 років Е.Макрон став наймолодшим президентом країни не зважаючи на відсутність партійної платформи. Займається грою на фортепіано та акторською майстерністю. Макрон отримав ступінь бакалавра в елітному ліцеї Генріха IV в Парижі та вивчав філософію в Інституті політичних досліджень (Sciences Po). Пізніше вступив до Національної школи адміністрації (ENA) в Страсбурзі. Під час навчання на

філософському факультеті Макрон був помічником видатного філософа Поля Рікера та написав магістерську роботу про політичні концепції Н. Макіавеллі. У 2007 році одружився зі своєю колишньою вчителькою французької мови Б. Троньо, яка старша за нього на 24 роки. У період з 2004 до 2008 роки працював інспектором у Міністерстві економіки Франції. У 2007 році працював інвестиційним банкіром Rothschild & Cie Banque і заробив 7 мільйонів євро за один рік роботи. З 2006 по 2009 рік був членом Соціалістичної партії. У 2012 році був призначений заступником генерального секретаря Єлисейського палацу. З 2014 до 2016 року працював на посаді міністра економіки.

Перевагою Макрона є його надзвичайна енергійність, активність та ініціативність. Він є людиною, яка більшу частину свого часу приділяє саме роботі. Одночасне виконання ним цілого ряду різних проектів і реалізація численної кількості ідей в остаточній сумі дає свій результат. Важливо, що усі спроби опонентів скомпрометувати Макрона залишаються безуспішними.

Макрон продовжує системну роботу з культивування образу сучасного реформатора, який зможе дерегулювати економіку та вирішити існуючі проблеми. В контексті цього пропонуємо проглянути наступний вислів: “Французькі лідери будуть дбати про мир, про баланс сили, про міжнародну співпрацю, повагу до всіх зобов’язань, взятих у боротьбі з глобальним потеплінням”. Макрон визначає, що мігранти є прогресивними людьми і він зможе їх вміло вбудувати в політичну матрицю країни. Визначені положення дозволяють знижувати протестну напругу в країні і мінімізувати безпекові ризики [55].

Промови Макрона завжди сповнені певним набором лексичних компонентів, які вдало віддзеркалюють його наміри щодо політики у Франції. Макрон та його спічрайтери завжди добре наповнюють промови великою кількістю влучних евфемізмів. Метою цього є

приховання негативних явищ дійсності, так звана подача інформації під «позитивним соусом».

Так, у виступі на Конгресі США 25 квітня 2018 року він говорить: *«Le défi auquel nous sommes confrontés aujourd'hui est un défi de l'histoire. C'est une période de détermination et de courage.»* (Той виклик, з яким ми зіткнулися сьогодні, це виклик з історії. Це час рішучості і сміливості) (наш переклад) [45].

Виступ Еммануеля Макрона на Конгресі носить патріотичний характер. Президент з гордістю говорить про героїчні сторінки історії Франції, цитуючи молодого американського поета Алана Сигера, що воював в рядах французького легіону під час Першої Світової війни і загинув в День незалежності: *«У мене зустріч зі смертю»*. Ця фраза стала ключовою в промові Макрона. «Виклик», про який говорить французький глава держави - політичний евфемізм, що означає всі згубні глобальні процеси, що відбуваються в світі: забруднення навколишнього середовища, акти тероризму, зростання антилібералізму. У даній промові президент переслідує такі цілі: підвищення авторитету країни і підтримання позитивного іміджу, необхідність заручитися підтримкою європейських країн при вирішенні глобальних питань людства.

Не так давно в Парижі сталася страшна подія - пожежа, що охопила собор Паризької Богоматері. 15 квітня 2019 р. у коментарі Макрона з цього приводу читаємо: *«Pendant ces heures, grâce à leur travail et au travail des services nationaux, de la Mairie de Paris et du personnel de Notre Dame de Paris, nous avons réussi à éviter le pire.»* (За ці години завдяки їх роботі і роботі національних служб, паризької мерії і співробітників собору Паризької Богоматері вдалося уникнути найгіршого) (наш переклад) [48].

Еммануель Макрон використовує евфемізм «уникнути найгіршого», який дещо пом'якшує його фразу і вуалює дійсність.

Президент не може відкрито говорити про те, що невщухаюча пожежа здатна стерти з лиця землі одну з найбільших історико-культурних пам'яток світу і символ французької держави. Таке формулювання могло б ще більше налякати народ, а також поставити під сумнів авторитет самого президента, адже його пряме завдання - зробити все необхідне для того, щоб зберегти паризький собор. Отже, Макрон вдається до мовного маніпулювання для того, щоб переконати французьких громадян в тому, що в даний момент відбувається так звана «битва» - комплекс дій по гасінню пожежі.

На традиційній конференції після 27 серпня 2019 р. Макрон висловив таку думку: *«C'est un phénomène sans précédent. Internet, les réseaux sociaux, l'intelligence artificielle ... Tout d'abord, c'est une mondialisation sans précédent de l'esprit, qui a pris une vitesse incroyable dans le progrès technologique. <...> Je suis convaincu que cette révolution technologique conduit non seulement à des déséquilibres économiques mais aussi anthropologiques. Nous devons en comprendre le sens et prendre les mesures appropriées. Sinon, nous aurons une diplomatie tendue qui risque de faire rapidement faillite. Il convient de noter que d'autres l'ont compris avant nous. Et ils en ont fait un instrument de déstabilisation des démocraties et d'influence.»* (Це небувале явище. Інтернет, соціальні мережі, штучний інтелект ... Це, в першу чергу, небувала глобалізація розуму, технічний прогрес, який набрав неймовірну швидкість. <...> Я впевнений, що ця технологічна революція веде не тільки до економічного, а й антропологічного дисбалансу. Нам потрібно осмислити його і вжити відповідних заходів. В іншому випадку у нас буде рвучка дипломатія, яка ризикує швидко стати неспроможною. Варто відзначити, що інші зрозуміли це раніше за нас. І зробили це інструментом дестабілізації демократій і впливу) (наш переклад) [53].

У цьому виступі Макрон використовує вираз «інструмент дестабілізації демократії і впливу», маючи на увазі всесвітню павутину,

яка в сучасному цифровому столітті стала відігравати домінуючу роль: в наші дні будь-яка інформація миттєво розлітається по соціальним мережам, почастишали випадки зломів хакерами баз з секретними матеріалами. Французький президент не хоче акцентувати увагу на конкретних ситуаціях, для цього узагальнено називає Інтернет таким чином. В даному випадку евфемізм має негативне забарвлення, адже Макрон цілеспрямовано вказує на небезпеку, яку для влади може представляти всесвітня павутина. Метою президента є поставити під сумнів доцільність відбору матеріалу в ЗМІ.

Також насиченою евфемізмами є інаугураційна промова Еммануеля Макрона.

У реченні *«Merci, merci d'être là, de vous être battus avec courage et bienveillance pendant tant de mois»* (Дякую, дякую Вам за те, що ви мужньо і доброзичливо боролися протягом багатьох місяців) (наш переклад) (Див. Дод.А). Президент використовує евфемістичну єдність *«...vous être battus avec courage et bienveillance»* для вираження подяки виборцям за те, що вони віддали голос за його кандидатуру, але прямо не вказуючи на це.

У реченні *«La France l'a emporté!»* (Франція її виграла!) (наш переклад) використано евфемізм *«l'a emporté!»* (Її виграла), який виражений займенником. Політик використав евфемізм, щоб запобігти прямого найменування імені його опонента – мадам Льо Пен і тим самим не виказувати пряме задоволення та успіх від перемоги у президентській гонці та не дискредитувати себе перед громадянами Франції.

«Ne pas vous décevoir, être à la hauteur de celle-ci et porter durant les cinq années qui viennent l'élan qui est le vôtre, l'élan que vous représentez» (Не розчаруйте, будьте на висоті і несіть протягом наступних п'яти років імпульс, який є вашим, імпульс, який ви представляєте) (наш переклад) (Див. Дод.А) *«...porter durant les cinq*

années qui viennent l'élan qui est le vôtre...» (несіть протягом наступних п'яти років імпульс, який є вашим) (наш переклад) є евфемізмом, який використано з метою демонстрації підтримка президента його народом протягом його каденції.

«Et je veux enfin avoir un mot pour ceux qui ont voté aujourd'hui pour Madame le Pen - ne les sifflez pas, ils ont exprimé aujourd'hui une colère, un désarroi, parfois des convictions. Je les respecte. Mais je ferai tout, durant les cinq années qui viennent, pour qu'ils n'aient plus aucune raison de voter pour les extrêmes» (Див. Дод.А) (І, нарешті, я хочу сказати слово тим, хто сьогодні голосував за пані Льо Пен – не освистуйте її, сьогодні вони висловили гнів, безлад, іноді переконання. Я їх поважаю. Але я буду робити все протягом наступних п'яти років, щоб у них не було підстав голосувати за крайності) (наш переклад). В уривку вжито евфемістичну єдність *«...pour qu'ils n'aient plus aucune raison de voter pour les extrême»* (щоб у них не було підстав голосувати за крайності) (наш переклад) з метою маскуванню негативного та зверхнього відношення до громадян, які голосували за кандидатуру пані Льо Пен.

«...mes chers concitoyens...» (мої дорогі співвітчизники) (наш переклад). Таке звертання яскраво виражає контактовстановлюючу функцію евфемізмів. Мовець використовує епітет з метою виклику симпатії у електората до своєї персони.

«Ce ne sera pas tous les jours facile, je le sais.» (Кожного дня це буде нелегко, я це знаю) (наш переклад) . У даному реченні, ми можемо простежити яскравий евфемізм *«Ce ne sera pas tous les jours facile...»*, який маскує складність, та, можливо певну невпевненість у своїх силах з боку Макрона [47].

Еммануель Макрон також є активним користувачем соціальних мереж. Так, наприклад, він написав у Твіттері відповідь на закон, який був прийнятий адміністрацією Трампа про будівництво стіни на кордоні з Мексикою: *«Je suis aux côtés des gens qui fuient les guerres et les*

persécutions. Je suis aux côtés des gens qui défendent nos valeurs» (Я стою на стороні людей, що тікають від війни і переслідувань. Я на стороні людей, які захищають наші цінності) (наш переклад).

У наведеному уривку він використовує евфемізм «*Je suis aux côtés»* (я стою на боці) (наш переклад) замість «*Je suis contre»* (я проти) (наш переклад) з метою маскування незгоди з прийнятим законом та уникнення прямого конфлікту.

Виходячи з останніх подій у світі, ми не можемо оминати увагою пандемію COVID – 19. Як голова своєї держави, як «батько» для свого народу Еммануель Макрон висловлюється та звертається до французів з влучною та інформативною промовою. Звичайно, ця промова теж багата на евфемізми. (див. додаток Б)

В уривку «*Dans l'immense majorité des cas, le Covid-19 est sans danger»* (У переважній більшості випадків Covid-19 нешкідливий) (наш переклад) за допомогою евфемізму «Covid-19 нешкідливий» президент пом'якшує дійсну небезпеку хвороби задля збереження спокійного стану населення.

У фразі «*Tous, vous avez su faire face en ne cédant ni à la colère, ni à la panique»* (Всі ви змогли впоратися, не піддаючись ні гніву, ні паніці.) (наш переклад) Макрон використовує влучну та пом'якшуючу евфемістичну єдність «не піддаючись ні гніву, ні паніці» вдало налаштовуючи народ на позитивну хвилю.

В уривку «*Un principe nous guide pour définir nos actions, il nous guide depuis le début pour anticiper cette crise puis pour la gérer depuis plusieurs semaines et il doit continuer de le faire: c'est la confiance dans la science. C'est d'écouter celles et ceux qui savent»* (Один принцип керує нами у визначенні наших дій, він з самого початку керував передбаченням цієї кризи, і він повинен продовжувати це робити: впевненість у науці. Це слухати тих, хто знає) (наш переклад) завдяки евфемістичній єдності «Це слухати тих, хто знає» голова держави

зазначає, що лише прислухання до науковців та лікарів допоможе запобігти поширенню хвороби.

У вислові «*Dans ce contexte, l'urgence est de protéger nos compatriotes les plus vulnérables.*» (У цьому контексті нагальною необхідністю є захист наших найуразливіших співвітчизників) (наш переклад). Емануель Макрон вживає евфемізм «найуразливіші співвітчизники» замість «люди похилого віку». Це є евфемізмом з негативним забарвленням, адже цим президент наголосив на більш уразливому стані літніх людей, ніж молоді.

У фразі «*les personnels qui sont indispensables à la gestion de la crise sanitaire*» (співробітники, які мають важливе значення для подолання кризи здоров'я) (наш переклад) влучно використано два евфемізма одночасно. Евфемізмом «співробітники, які мають важливе значення» замасковано пряме найменування «лікарі, вчені, епідеміологи» задля зменшення паніки серед громадян. Евфемізмом «криза здоров'я» влучно та вдало приховано пряму вказівку на слово «пандемія».

У словах «*nous en tirerons toutes les leçons et sortirons avec un système de santé encore plus fort*» (ми засвоїмо всі уроки і вийдемо з більш сильною системою охорони здоров'я) (наш переклад) президент використовує дану евфемістичну єдність для упевненості, підняття та зміцнення духу нації.

Речення «*L'Europe a tous les atouts pour offrir au monde l'antidote au Covid-19*» (Європа має всі можливості, щоб запропонувати світові протиотруту для Covid-19) (наш переклад) є евфемістичною єдністю, яка вдало відображає мету подання народу надії на швидке вирішення питання пандемії.

У евфемістичній єдності «*à agir ensemble*» («реагувати разом») (наш переклад) президент Франції робить акцент на слові «разом». Це

означає, що він цілком на боці народу та відчуває себе рівним серед звичайних громадян республіки.

В уривку «*Nous devons aujourd'hui éviter deux écueils*» («ми повинні уникати двох підводних каменів») (наш переклад) Еммануель Макрон використовує евфемізм та чітко не називає, яких саме підводних каменів слід уникнути французам.

У фразі «*La France unie, c'est notre meilleur atout dans la période troublée que nous traversons*» (Об'єднана Франція – наш найкращий актив у неспокійні часи, які ми переживаємо) (наш переклад) використано евфемізм «неспокійні часи». Метою цього є небажання політика конкретно називати слово «пандемія», що може посіяти паніку серед громадян.

Мова Еммануеля Макрона часто наповнена красивими зворотами, метафорами, в ній легко вгадуються евфемізми. Особливо яскраво це проявляється у висловлюваннях патріотичного характеру. Французький президент в цілому створює виключно позитивний імідж.

Політичні евфемізми в дійсності є ефективним засобом камуфляжу об'єктивної реальності і існуючих в ній проблем. У сучасному політичному дискурсі особливо актуально використання заміни слів або словосполучень, небажаних для сприйняття великими аудиторіями, в публічному виступі, так як вони негайно транслюються в різні засоби масової інформації і знаходяться в громадському доступі, тобто мова може послухати абсолютно будь-яка людина, використовуючи спеціальні електронні ресурси. Небажана інформація (якщо така була сказана) залишається доступною для публічного перегляду довгий час і може бути використана ким завгодно, а не тільки тим, хто почув її безпосередньо при особистому контакті.

ВИСНОВКИ

Наше дослідження було присвячено лексико-семантичним та прагматичним особливостям евфемізмів французької мови. Матеріалом нашого дослідження слугували тексти промов діючого президента республіки Франція Еммануеля Макрона. У наш час проблема дослідження евфемії у політичному дискурсі є актуальною.

Жодна політична комунікація, жоден виступ політичного діяча не відбувається без спроб завуальовувати дійсність, прикрасити її за допомогою лексичних засобів та приховати неприємні факти. Керуючись метою політичного лідерства, політики вдаються до вживання лексичних одиниць, які завуальовують негативні суспільні явища і прикрашають реальність – евфемізмів.

Невід’ємними елементами мовної комунікації є ідеологія, пропаганда, маніпуляція свідомістю, інформаційний та психологічний вплив, які пов’язані один з одним. Політики та засоби масової інформації послуговуються евфемізмами задля досягнення й реалізації власних цілей, для висвітлення фактів і подій у тих тонах, які відповідають їхнім подальшим стратегіям та інтересам. Використання евфемізмів часто пояснюється бажанням бути політично коректним, оскільки ідеологія політичної коректності є основною рисою франкомовного політичного дискурсу. Проте не всі розпізнають в евфемізмах властивість маніпулювати свідомістю реципієнта. Зазвичай цей факт вдало приховується та залишається поза кулісами, ефективно виконуючи свою роль під час виступів, промов і дискусій політиків.

Промови політичних діячів, завжди містять прийоми евфемізації. Статистика свідчить, що чим вищу позицію займає політик, тим частіше він намагається приховати неприємні і неприйнятні факти і зробити акцент на благополуччі та процвітанні народу.

У результаті проведеного дослідження ми дійшли наступних висновків.

У роботі було розглянуто декілька визначень терміну «евфемізм». Велика кількість лінгвістів має свою думку з приводу визначення цього терміну. Виходячи з визначень науковців та лінгвістів, ми дали уточнене визначення прийняте у даній роботі: евфемізм – це заміна будь-якого недозволеного або небажаного слова або словосполучення більш коректним, з метою уникнення прямого найменуванням всього, що здатне викликати негативні почуття у співрозмовників, а також з метою маскуванню певних фактів дійсності.

Також, у нашому дослідженні ми охарактеризували способи утворення евфемізмів, такі як: евфемізми-поєднання (евфемістичні перифрази), евфемізми-фразеологічні одиниці та евфемізми зі структурою речення. Евфемізми-поєднання мають такі типи: перифрази, засновані на недосказанності; перифрази, що базуються на генералізації; перифрази, що мають в своїй основі евфемістичну гіперболізацію і перифрази, що представляють собою номінації «від супротивного» (засновані на поляризації). В окрему групу ми виокремили метафоричні евфемізми – евфемізми, що володіють нейтральною конотацією і, в силу частого вживання, у значній мірі стертою внутрішньою формою.

Ми дослідили особливості та функції політичного дискурсу. Дискурс, це – суттєва складова соціокультурної взаємодії, характерними рисами якої є інтереси, цілі, стилі і формування такої суспільної думки, що потрібна для автора дискурсу. Найважливішою функцією політичного дискурсу є функція політичної пропаганди, переконання та впливу. політичного дискурсу як окремого, незалежного виду дискурсу, який формується в контексті функціонування політичних інститутів і супроводжує політичну діяльність у відповідній інституційній сфері.

Другий розділ нашого дослідження ми присвятили висвітленню причин евфемізації та значенню евфемізації у сучасному політичному дискурсі.

Публічний характер текстів вимагає від їх авторів дотримуватися певних правил мовного спілкування. З одного боку, автор повинен переконливо і аргументовано викладати свою точку зору масовій аудиторії, використовуючи всі, необхідні для цього мовні засоби; з іншого боку, автор зобов'язаний не порушувати норми публічної комунікації, які існують у певному суспільстві. Для дотримання такого балансу, автори текстів публічного характеру часто використовують політичні евфемізми.

Ми виокремили причини виникнення та роль евфемізмів у текстах політичних промов французьких політиків. Беручи до уваги зазначені особливості політичної евфемії, пропонується наступна класифікація причин політичної евфемізації: соціальні причини, бажання підвищити значимість певних реалій соціальної сфери, комунікативні причини, правові причини.

Ми розглянули евфемізацію як спосіб маніпуляції у політичних промовах. Основними характеристиками сучасної політичної комунікації є орієнтованість на аудиторію, жорсткі обмеження у часі, спрямованість на досягнення певної мети та важлива роль засобів масової інформації. Евфемізми у політичному дискурсі створюють фальшиву реальність: акцентуючи увагу на одних деталях та залишаючи в тіні інші, вони створюють деякий тон, впливають на процес формування світогляду більшої кількості людей. За допомогою евфемізмів «народжується» інша реальність, яку більшість людей сприймає як реальну дійсність.

Також ми визначили, що політична маніпуляція має два ієрархічних рівні: рівень міжособистісного спілкування та рівень впливу на масову свідомість.

Третій розділ нашого дослідження було присвячено особливостям евфемізмів у сучасному політичному дискурсі Франції, зокрема у промовах діючого президента Франції Еммануеля Макрона.

Проаналізувавши тексти промов, ми дійшли висновку про те, що основними рисами евфемізації сучасного французького політичного дискурсу, по-перше є необхідність дотримання правил політкоректності, по-друге, прагнення уникнути суспільного резонансу, масових обурень, конфліктів, створюючи у співрозмовника відчуття комунікативного комфорту, по-третє, приховання об'єктивної реальності, підміні тих чи інших понять і термінів, завуальовання негативних явищ або наслідків політичних й економічних заходів, приховуванні правдивої інформації.

Загалом, для французької політичної культури характерним є створення живого емоційного діалогу між народом і політичними діячами.

Евфемістичні одиниці можуть допомогти тому, хто говорить переконати опонента, нав'язати йому ту чи іншу точку зору, приховати небажані факти або представити їх у кращому світлі. У політичному дискурсі за допомогою цієї функції здійснюється маніпуляція аудиторією. Політики прагнуть якомога абстрактно викласти певну інформацію. Таким чином, люди повною мірою не можуть усвідомити сенс сказаного і можуть піддатися маніпулятивному впливу. Досить часто вживання таких евфемізмів допомагає виправдати дії представників політичної еліти.

Необхідно відзначити, що виступи президента Франції значно відрізняються від виступів політиків інших країн світу своїм вільним, навіть ліберальним викладом повідомлення. Французький офіційний дискурс допускає використання експресивних епітетів, каламбурів і навіть образливих арготизмів.

Еммануель Макрон ставиться до створення власних публічних виступів максимально демократично, що дозволяє використовувати, на перший погляд, завуальовані символи, які, тим не менш, з легкістю розуміються електоратом.

Дослідження лексико-семантичних і прагматичних аспектів евфемії, визначення її ролі у політичних промовах, вплив евфемізмів на дієвість політичних промов дозволяє стверджувати, що уживання евфемізмів політиками є неминучим та доцільним задля досягнення ряду цілей, які поставив перед собою мовець.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арутюнова Н. Д. Дискурс. Лингвистический энциклопедический словарь. Москва: Сов. энциклопедия, 1990. 137 с.
2. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. Москва, 1999. 605 с.
3. Балли Ш. Французская стилистика / Ш. Балли. – М. : Эдиториал УРСС, 2001. 392 с.
4. Баранов А. Н., Е. Г. Казакевич. Парламентские дебаты: уч.пособие. Москва: Знание, 1991. 64 с.
5. Баскова Ю.С. Евфемізми як засіб маніпулювання в мові ЗМІ (на матеріалі російської та англійської мови). Краснодар, 2006. 162 с.
6. Босчаева Н.Ц. Контекстуальная эвфемия в современном английском языке/ Москва, 1999. 187 с.
7. Будаев, Э. В. Чудинов. А. П.– Екатеринбург : Урал. гос. пед. ин-т, 2006. 252 с.
8. Булаховський Л.А. Вибрані праці: у 5 т. / гол. ред. Л. А. Булаховський. Київ: Наук.думка, 1975. Т. 2. 495 с.
9. Великорода В.Б. Семантичні та функціонально-прагматичні характеристики евфемізмів в англійській мові.– Львів, 2008. 227 с.
10. Голованова Е. Ю. Эвфемизация табуированных соматизмов на материале французского и русского языков: дис. ... канд. филол. Наук: 03.02.02/ Уфа, 2005. 216 с.
11. Дейк ванн Т. Язык. Познание. Коммуникация: учеб.пособие/ пер. с англ. Т.А. ван Дейк. Москва: Прогресс, 1999. 312 с.
12. Демьянков В. Политический дискурс как предмет политической филологии. Москва: РАН ИНИОН, 2002. 136 с.
13. Заботкина В.И. Новая лексика современного английского языка: учеб. пособие. Москва: Высш.шк., 1999. 124 с.
14. Зэлдин Т. И. Все о французах/пер. с франц. И. М. Бунина. Москва: Прогресс, 1989. 439 с.

15. Кантур К. О. Явище евфемії в антропосемічній концептуальній сфері (на матеріалі англійської, французької, української та російської мов) Кантур К.О. – Ун-т ім. Т.Г.Шевченка – С.4
16. Карамова А. А. Структура политического дискурса / А. А. Карамова //
17. Карасик В.В. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Москва: Гнозис, 2004. 390 с.
18. Кацев А.М. Мовне табу і евфемія. Львів, 1988. 180 с.
19. Кипрская Е. В. Политические эвфемизмы как средство камуфлирования действительности в СМИ: на примере конфликта в Ираке 2003–2004 гг.: дис. ... канд. филол. наук. Киров, 2005. 159 с.
20. Ковшова М. Л. Семантика и прагматика эвфемизмов. Москва: Гнозис, 2007. 318 с.
21. Крысин Л.П. Эвфемизмы в современной русской речи/ Русский язык конца XX столетия. Москва, 1996. 408 с.
22. Кусько Л.І. Дискурс іноземномовної комунікації. Львів: Вид-во Львів. нац. Ун-ту ім. Івана Франка. 2001. 146 с.
23. Миронина А.Ю. Политические эвфемизмы как средство реализации стратегии уклонения от истины в современном политическом дискурсе: (на материале публичных выступлений Б.Обамы): Новгород, 2012. 219 с.
24. Молодиченко Н.А. Основні аспекти поняття політичної коректності в сучасній англійській мові. Молодий вчений. 2016. №5. С. 50-51.
25. Москвин В.П. Эвфемизмы: системные связи, функции и способы образования. Вопросы языкознания. Москва, 2001. 170 с.
26. Порохницкая Л. В. Типология фразообразовательных способов эвфемизации в европейских языках (на материале английского, немецкого, французского). МГУ, 2007. 27 с.

27. Решетарова І.В. Засоби евфемії в масмедійному дискурсі початку ХХІ століття: автореф.дис. на здобуття наук. ступеня канд.філол.наук: 10.02.15. Донецьк, 2010. 20 с.
28. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна. Полтава: Довкілля, 2006. 716 с.
29. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Київ: Довкілля-К, 2010. 844с., с.105].
30. Сергеев В.М. Когнитивные методы в социальных исследованиях/ Язык и моделирование социального взаимодействия. Москва: Проресс, 1997. 220 с.
31. Современные проблемы науки и образования. – М., 2014. – № 2 – С. 56–78.
32. Солганик Г.Я. Публицистика как искусство слова. Москва: Изд-во МГУ, 1990. 203 с.
33. Спиридовский О. В. Лингвокультурные характеристики президентской риторики как вида политического дискурса : дис. ... канд. фил. наук / О. В. Спиридовский. – Воронеж, 2006. – 255 с.
34. Тараненко О.О. Евфемізм / О.О. Тараненко// Укр. мова: енциклопедія. редкол. Русанівський В.М., Тараненко О.О. (співголови). Київ : Укр. енцикл., 2000. 214 с.
35. Таценко Н.В. Семантичні та прагматичні аспекти евфемії в англомовному політичному дискурсі/ Н.В. Таценко//Ученые записки Таврич. нац. Ун-та им. В.И. Вернадского. Сер. «Филология. Социальные коммуникации». 2013. Т.26 (65), №1. 168 с.
36. Худяков А. С. Современные исследования президентского дискурса: теоретические предпосылки и перспективы / А. С. Худяков // Филол. науки. Вопр. теории и практики. Тамбов, 2015. – № 2, ч. 2. – С. 206–208.

37. Чалмова О.А. Прагматика использования производительного знака в политическом дискурсе / Вестник Томского гос.пед.ун-та, 2005. Вип. 3(47), с.128-132.
38. Шейгал Е.И. Семиотика политического дискурса. Москва: Гнозис, 2004. 326 с.
39. Шейгал Е.И. Язык и власть. Языковая личность: проблемы лингвокультурологии и функциональной семантики: сб.научн.тр. Волгоград: Перемена, 1999. 149 с.
40. Шейгал Е.И. Язык и власть. Языковая личность: проблемы лингвокультурологии и функциональной семантики: сб.научн.тр. Волгоград: Перемена, 1999. 149 с.
41. Штерн І.Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики. – Київ: АртЕк, 1998. 336 с.
42. Ярошинська О.М. Дослідження явища «евфемія» та його особливості у політичному дискурсі. Магістерські студії. Альманах. Вип. 20. – Херсон. ХДУ, 2020 – 850 с.
43. Adresse au Congrès du Président François Hollande, le 13 novembre 2015 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://ru.ambafrance.org/Adresse-au-Congres-du-President-Hollande.>] (дата звернення: 23.10.2020)
44. Allan K, Burrige K. Euphemism and Dysphemism: Language Used as Shield and Weapon. New York Oxford, 1991. 263p.
45. Aux Etats Unis [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://leparisien.fr/international/aux-etats-unis-macron-se-paie-trump-devant-le-congres-25-04-2018-7683951.php> (дата звернення: 23.10.2020)
46. Discours d'investiture de Nicolas Sarkozy, le 14 janvier 2007 2012[Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.lemonde.fr/societe/article/2007/01/15/le-discours-d->

- [investiture-de-nicolas-sarkozy_855369_3224.html](#)]. (дата звернення: 16.10.2020)
47. Discours d'Emmanuel Macron au Louvre [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://en-marche.fr/articles/discours/emmanuel-macron-president-louvre-carrousel-discours> (дата звернення: 15.10.2020)
48. Discours du president de la republique [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [Електронний ресурс]. esechos.fr/idees-debats/cercle/notre-dame-le-discours-de-macron-a-la-loupe-1009717 (дата звернення: 23.10.2020)
49. Discours-programme de François Hollande au Bourget, le 22 janvier 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.lejdd.fr/Electionpresidentielle-2012/Actualite/L-integralite-du-discours-de-Francois-Hollande-au-Bourget-467953>]. (дата звернення: 16.09.2020)
50. Discours d'investiture de François Hollande, le 15 mai 2012 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.elysee.fr/declarations/article/discours-de-mle-president-de-la-republique-ceremonie-d-investiture/>]. (дата звернення: 16.10.2020)
51. Duverger M. La Monarchie républicaine. P., 1974.
52. Fairclough N. Political Discourse in the Media: An Analytical Framework // Approaches to Media Discourse / Ed. by A. Bell, P. Garret. London: Blackwell, 1998. P. 142–162.
53. La conference des ambassadeurs [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://elysee.fr/emmanuel-macron/2019/08/27/discours-du-president-de-la-republique-a-la-conference-des-ambassadeurs-1>
54. Larousse. Dictionnaire de la linguistique et des sciences du langage. Paris: Larousse, 2008., 311 p.

55. Makron [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://civildiplomat.com/ru/publications/e-makron-psixologichnij-portret-swot-analiz> (дата звернення: 23.10.2020)
56. Programme du Parti d'Emmanuel Macron [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://en-marche.fr/emmanuel-macron/le-programme>.]. (дата звернення: 28.10.2020)
57. Programme du Parti de François Fillon [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ifrap.org/comparateur>.] (дата звернення: 21.09.2020)

ДОДАТКИ

Промова на інаугурації Еманюеля Макрона

Merci, mes amis !

Merci à vous d'être là ce soir ! Vous êtes des dizaines de milliers et je ne vois que quelques visages. Merci, merci d'être là, de vous être battus avec courage et bienveillance pendant tant de mois. Parce que oui, ce soir, vous l'avez emporté ! La France l'a emporté ! Ce que nous avons fait, depuis tant et tant de mois, n'a ni précédent, ni équivalent. Tout le monde nous disait que c'était impossible, mais ils ne connaissaient pas la France !

Merci de votre confiance, merci du temps que vous avez donné, merci de votre engagement à toutes et tous, merci des risques pris par certains, je les sais. Cette confiance, elle m'oblige et j'en suis désormais le dépositaire. Ne pas vous décevoir, être à la hauteur de celle-ci et porter durant les cinq années qui viennent l'élan qui est le vôtre, l'élan que vous représentez.

Je veux aussi ce soir avoir un mot pour les Français qui ont voté pour moi sans avoir nos idées. Vous vous êtes engagés et je sais qu'il ne s'agit pas là d'un blanc-seing. Je veux avoir un mot pour les Français qui ont voté simplement pour défendre la République face à l'extrémisme. Je sais nos désaccords, je les respecterai, mais je serai fidèle à cet engagement pris : je protégerai la République.

Et je veux enfin avoir un mot pour ceux qui ont voté aujourd'hui pour Madame LE PEN - ne les sifflez pas, ils ont exprimé aujourd'hui une colère, un désarroi, parfois des convictions. Je les respecte. Mais je ferai tout, durant les cinq années qui viennent, pour qu'ils n'aient plus aucune raison de voter pour les extrêmes.

Ce soir, il n'y a que les Françaises et les Français, le peuple de France réuni, et ce que vous représentez, ce soir, ici, au Louvre, c'est une ferveur, un enthousiasme, c'est l'énergie du peuple de France. Et ce lieu dans lequel nous nous retrouvons dit cela, il est parcouru par notre

Продовження додатку А

Histoire, de l'Ancien Régime à la Libération de Paris, de la Révolution française à l'audace de cette pyramide. C'est le lieu de tous les Français, de toutes les Françaises. Ce lieu, c'est celui de la France, que le monde regarde, car ce soir, c'est l'Europe, c'est le monde qui nous regarde!

L'Europe et le monde attendent que nous défendions partout l'esprit des Lumières menacé dans tant d'endroits. Ils attendent que partout nous défendions les libertés, que nous protégions les opprimés. Ils attendent que nous portions une nouvelle espérance, un nouvel humanisme, celui d'un monde plus sûr, d'un monde de libertés défendues, d'un monde de croissance, de plus de justice, de plus d'écologie. Ils attendent que nous soyons enfin nous !

La tâche qui nous attend, mes chers concitoyens, est immense et elle commencera dès demain. Elle imposera de moraliser la vie publique, de défendre notre vitalité démocratique, de renforcer notre économie, de construire les nouvelles protections de ce monde qui nous entoure, de donner une place à chacun, par l'école et le travail et la culture, de refonder notre Europe et d'assurer la sécurité de tous les Français.

Cette tâche qui nous attend est immense et elle imposera de continuer à être audacieux. Oui, ce soir, nous avons gagné un droit, un droit qui nous oblige. Vous avez choisi l'audace et cette audace, nous la poursuivrons ! Et chaque jour qui vient, nous continuerons à la porter parce que c'est ce que les Françaises et les Français attendent. Parce que c'est ce que l'Europe et le monde attendent de nous. Ils attendent qu'à nouveau la France les étonne, que la France soit elle-même et c'est cela, ce que nous ferons. Notre tâche est immense, mes amis, et elle exigera l'engagement de chacun : l'engagement de nos armées, de nos forces de l'ordre, de tous nos services publics, votre engagement ! Chacune et chacun, élus, associations, dirigeants, syndicats, salariés, fonctionnaires, commerçants, artisans, agriculteurs, étudiants, retraités ! Notre tâche est

Продовження додатку А

immense et elle imposera l'exigence de la vérité, le courage de la vérité, celui que, durant cette campagne, nous avons constamment porté et que je continuerai de porter pour vous. Notre tâche est immense et elle imposera de construire, dès demain, une majorité vraie, une majorité forte. Cette majorité de changement, c'est ce à quoi le pays aspire et c'est ce qu'il mérite, cette majorité de changement, c'est cela, ce que j'attends de vous dans six semaines, car j'aurai encore et encore besoin de vous. Mes chers concitoyens, vous toutes et tous, qui êtes là, à mes côtés, depuis tant et tant de jours, tant et tant de nuits. Peuple de France, ici, rassemblé au Louvre, nous avons la force, nous avons l'énergie, nous avons la volonté, celle qui nous a portés, qui a fait ce que nous sommes. C'est cela, ce qui conduira notre avenir. Nous ne céderons rien à la peur, nous ne céderons rien à la division, nous ne céderons rien au mensonge, nous ne céderons même rien à l'ironie, à l'entre-soi, à l'amour du déclin ou de la défaite. Je sais cette ferveur que vous portez, je sais ce que je vous dois. Et je sais ce soir ce que je dois à mes compagnons de route, à mes amis, à ma famille et à mes proches.

Ce ne sera pas tous les jours facile, je le sais. La tâche sera dure. Je vous dirai à chaque fois la vérité. Mais votre ferveur, votre énergie, votre courage toujours me porteront. Je vous protégerai face aux menaces. Je combattrai pour vous contre le mensonge, l'immobilisme, l'inefficacité, pour améliorer la vie de chacun. Je respecterai chacune et chacun dans ce qu'il pense et dans ce qu'il défend. Je rassemblerai et je réconcilierai car je veux l'unité de notre peuple et de notre pays. Et enfin, mes amis, je vous servirai. Je vous servirai avec humilité et avec force. Je vous servirai au nom de notre devise : liberté, égalité, fraternité. Je vous servirai dans la fidélité de la confiance que vous m'avez donnée. Je vous servirai avec amour.

Vive la République ! Vive la France !

**Звернення Е.Макрона до громадян Франції з приводу пандемії
Covid-19**

Françaises, Français, mes chers compatriotes,
Depuis quelques semaines, notre pays fait face à la propagation d'un virus, le Covid-19, qui a touché plusieurs milliers de nos compatriotes. J'ai, bien entendu, ce soir, avant toute chose, une pensée émue et chaleureuse pour les familles et les proches de nos victimes. Cette épidémie qui affecte tous les continents et frappe tous les pays européens est la plus grave crise sanitaire qu'ait connue la France depuis un siècle. Dans l'immense majorité des cas, le Covid-19 est sans danger, mais le virus peut avoir des conséquences très graves, en particulier pour celles et ceux de nos compatriotes qui sont âgés ou affectés par des maladies chroniques comme le diabète, l'obésité ou le cancer.

Durant plusieurs semaines, nous avons préparé, agi. Les personnels des hôpitaux, médecins, infirmiers, ambulanciers, les agents des Samu et de nos hôpitaux, les médecins de ville, l'ensemble des personnels du service public de la santé en France sont engagés avec dévouement et efficacité. Si nous avons pu retarder la propagation du virus et limiter les cas sévères, c'est grâce à eux parce que tous ont répondu présents. Tous ont accepté de prendre du temps sur leur vie personnelle, familiale, pour notre santé. C'est pourquoi, en votre nom, je tiens avant toute chose à exprimer ce soir la reconnaissance de la Nation à ces héros en blouse blanche, ces milliers de femmes et d'hommes admirables qui n'ont d'autre boussole que le soin, d'autre préoccupation que l'humain, notre bien-être, notre vie, tout simplement.

Je veux aussi, ce soir, saluer le sang-froid dont vous avez fait preuve. Face à la propagation du virus, vous avez pu ressentir pour vous-mêmes, pour vos proches, de l'inquiétude voire de l'angoisse, et c'est bien légitime. Tous, vous avez su faire face en ne cédant ni à la colère, ni à la panique. Mieux, en adoptant les bons gestes, vous avez ralenti la diffusion du virus et ainsi permis à nos hôpitaux et nos soignants de mieux se préparer. C'est cela, une grande

Продовження додатку Б

Nation. Des femmes et des hommes capables de placer l'intérêt collectif au-dessus de tout, une communauté humaine qui tient par des valeurs : la solidarité, la fraternité.

Cependant, mes chers compatriotes, je veux vous le dire ce soir avec beaucoup de gravité, de lucidité mais aussi la volonté collective que nous adoptions la bonne organisation, nous ne sommes qu'au début de cette épidémie. Partout en Europe, elle s'accélère, elle s'intensifie. Face à cela, la priorité absolue pour notre Nation sera notre santé. Je ne transigerai sur rien.

Un principe nous guide pour définir nos actions, il nous guide depuis le début pour anticiper cette crise puis pour la gérer depuis plusieurs semaines et il doit continuer de le faire : c'est la confiance dans la science. C'est d'écouter celles et ceux qui savent. Les plus grands spécialistes européens se sont exprimés ce matin dans une publication importante. J'ai réuni aujourd'hui, avec le Premier ministre et le ministre de la Santé, notre comité scientifique de suivi. Nous avons en France les meilleurs virologues, les meilleurs épidémiologistes, des spécialistes de grand renom, des cliniciens aussi, des gens qui sont sur le terrain et que nous avons écouté, comme nous le faisons depuis le premier jour. Tous nous ont dit que malgré nos efforts pour le freiner, le virus continue de se propager et est en train de s'accélérer.

Nous le savions, nous le redoutions. Ce qui risque de se passer, c'est que la maladie touchera d'abord les personnes les plus vulnérables. Beaucoup d'entre eux auront besoin de soins adaptés à l'hôpital, souvent d'assistance respiratoire. C'est pourquoi, et j'y reviendrai dans un instant, nous prenons des mesures très fortes pour augmenter massivement nos capacités d'accueil à l'hôpital car l'enjeu est de continuer à aussi soigner les autres maladies. C'est aussi de se préparer à une possible deuxième vague qui touchera un peu plus tard, en nombre beaucoup plus réduit, des personnes plus jeunes, a priori moins exposées à la maladie, mais qu'il faudra soigner également.

Продовження додатку Б

Dans ce contexte, l'urgence est de protéger nos compatriotes les plus vulnérables. L'urgence est de freiner l'épidémie afin de protéger nos hôpitaux, nos services d'urgence et de réanimation, nos soignants qui vont avoir à traiter, comme je viens de vous l'expliquer, de plus en plus de patients atteints. Ce sont là nos priorités. C'est pour cela qu'il nous faut continuer de gagner du temps et suivre celles et ceux qui sont les plus fragiles. Protéger les plus vulnérables d'abord. C'est la priorité absolue.

C'est pourquoi je demande ce soir à toutes les personnes âgées de plus de 70 ans, à celles et ceux qui souffrent de maladies chroniques ou de troubles respiratoires, aux personnes en situation de handicap, de rester autant que possible à leur domicile. Elles pourront, bien sûr, sortir de chez elles pour faire leurs courses, pour s'aérer, mais elles doivent limiter leurs contacts au maximum. Dans ce contexte, j'ai interrogé les scientifiques sur nos élections municipales, dont le premier tour se tiendra dans quelques jours. Ils considèrent que rien ne s'oppose à ce que les Français, même les plus vulnérables, se rendent aux urnes. J'ai aussi demandé au Premier ministre, il l'a fait encore ce matin, de consulter largement toutes les familles politiques, et elles ont exprimé la même volonté. Mais il conviendra de veiller au respect strict des gestes barrières contre le virus et des recommandations sanitaires. Je fais confiance aux maires et au civisme de chacun d'entre vous. Je sais aussi que les mairies et les services de l'Etat ont bien organisé les choses. Des consignes renforcées seront données dès demain afin que nos aînés n'attendent pas longtemps, que des files ne se constituent pas, que les distances soient aussi tenues et que ces fameuses mesures barrières soient bien respectées. Mais il est important, dans ce moment, en suivant l'avis des scientifiques comme nous venons de le faire, d'assurer la continuité de notre vie démocratique et de nos institutions. Voilà, la priorité des priorités aujourd'hui est donc de protéger les plus faibles, celles et ceux que cette épidémie touche d'abord.

Продовження додатку Б

La deuxième, c'est de freiner l'épidémie. Pourquoi ? Le ministre de la Santé et le directeur général de la Santé vous l'ont expliqué à plusieurs reprises : pour éviter l'accumulation de patients qui seront en détresse respiratoire dans nos services d'urgence et de réanimation. Il faut continuer de gagner du temps, et pour cela, je vais vous demander de continuer à faire des sacrifices et plutôt d'en faire davantage, mais pour notre intérêt collectif.

Dès lundi et jusqu'à nouvel ordre, les crèches, les écoles, les collèges, les lycées et les universités seront fermés pour une raison simple : nos enfants et nos plus jeunes, selon les scientifiques toujours, sont celles et ceux qui propagent, semble-t-il, le plus rapidement le virus, même si, pour les enfants, ils n'ont parfois pas de symptômes et, heureusement, ne semblent pas aujourd'hui souffrir de formes aiguës de la maladie. C'est à la fois pour les protéger et pour réduire la dissémination du virus à travers notre territoire.

Un service de garde sera mis en place région par région, nous trouverons les bonnes organisations pour qu'en effet, les personnels qui sont indispensables à la gestion de la crise sanitaire puissent faire garder leurs enfants et continuer d'aller au travail pour vous protéger et vous soigner. Cette organisation sera travaillée par le Gouvernement dans les prochains jours avec l'ensemble des élus et tous les responsables sur notre territoire.

Quand cela est possible, je demande aux entreprises de permettre à leurs employés de travailler à distance. Les ministres l'ont déjà annoncé, nous avons beaucoup développé le télétravail. Il faut continuer cela, l'intensifier au maximum. Les transports publics seront maintenus, car les arrêter, ce serait tout bloquer, y compris la possibilité de soigner. Mais là aussi, c'est à votre responsabilité que j'en appelle, et j'invite tous les Français à limiter leurs déplacements au strict nécessaire. Le Gouvernement annoncera par ailleurs des mesures pour limiter au maximum les rassemblements.

Dans le même temps, notre système de santé, notamment dans les services de réanimation, doit se préparer à accueillir de plus en plus de cas

Продовження додатку Б

graves de Covid-19 et continuer à soigner les autres malades. Des places doivent se libérer dans les hôpitaux. Pour cela, toutes les capacités hospitalières nationales ainsi que le maximum de médecins et de soignants seront mobilisés. Nous allons aussi mobiliser les étudiants, les jeunes retraités. Des mesures exceptionnelles seront prises en ce sens. Beaucoup, d'ailleurs, ont commencé. Je veux les remercier. J'ai vu il y a quelques jours, au Samu de Paris, une mobilisation magnifique, émouvante, exemplaire, où des étudiants, à quelques mois de leur concours, étaient là pour répondre aux appels, aider, et où des médecins à peine retraités étaient revenus pour prêter main forte. C'est cela que nous allons collectivement généraliser en prenant les bonnes mesures. En parallèle, les soins non essentiels à l'hôpital seront reportés, c'est à dire les opérations qui ne sont pas urgentes, tout ce qui peut nous aider à gagner du temps. La santé n'a pas de prix. Le Gouvernement mobilisera tous les moyens financiers nécessaires pour porter assistance, pour prendre en charge les malades, pour sauver des vies quoi qu'il en coûte. Beaucoup des décisions que nous sommes en train de prendre, beaucoup des changements auxquels nous sommes en train de procéder, nous les garderons parce que nous apprenons aussi de cette crise, parce que nos soignants sont formidables d'innovation et de mobilisation, et ce que nous sommes en train de faire, nous en tirerons toutes les leçons et sortirons avec un système de santé encore plus fort.

La mobilisation générale est également celle de nos chercheurs. De nombreux programmes français et européens, essais cliniques, sont en cours pour produire en quantité des diagnostics rapides, performants et efficaces. Nous allons améliorer les choses en la matière, et au niveau français comme européen, les travaux sont lancés. Nos professeurs, avec l'appui des acteurs privés, travaillent d'ores et déjà sur plusieurs pistes de traitement à Paris, Marseille et Lyon, entre autres. Les protocoles ont commencé. J'espère que dans les prochaines semaines et les prochains mois, nous aurons des premiers

Продовження додатку Б

traitements que nous pourrons généraliser. L'Europe a tous les atouts pour offrir au monde l'antidote au Covid-19. Des équipes sont également à pied d'oeuvre pour inventer un vaccin. Il ne pourra pas voir le jour avant plusieurs mois, mais il est porteur de grands espoirs. La mobilisation de notre recherche française, européenne, est aussi au rendez-vous et je continuerai de l'intensifier.

Cette épreuve exige aussi une mobilisation sociale envers les plus démunis, les plus fragiles. La trêve hivernale sera reportée de deux mois, et je demande au Gouvernement des mesures exceptionnelles, dans ce contexte, pour les plus fragiles. Enfin, l'épreuve que nous traversons exige une mobilisation générale sur le plan économique. Déjà, des restaurateurs, des commerçants, des artisans, des hôteliers, des professionnels du tourisme, de la culture, de l'événementiel, du transport souffrent, je le sais. Les entrepreneurs s'inquiètent pour leurs carnets de commandes, et tous, vous vous interrogez pour votre emploi, pour votre pouvoir d'achat. Je le sais, c'est légitime. Avec les décisions que je viens d'annoncer ce soir, cette inquiétude économique va évidemment s'accroître.

Nous n'ajouterons pas aux difficultés sanitaires la peur de la faillite pour les entrepreneurs, l'angoisse du chômage et des fins de mois difficiles pour les salariés. Aussi, tout sera mis en oeuvre pour protéger nos salariés et pour protéger nos entreprises quoi qu'il en coûte, là aussi. Dès les jours à venir, un mécanisme exceptionnel et massif de chômage partiel sera mis en oeuvre. Des premières annonces ont été faites par les ministres. Nous irons beaucoup plus loin. L'Etat prendra en charge l'indemnisation des salariés contraints à rester chez eux. Je veux, en la matière, que nous nous inspirions de ce que les Allemands ont su par exemple mettre en oeuvre avec un système plus généreux, plus simple que le nôtre. Je veux que nous puissions préserver les emplois et les compétences, c'est à dire faire en sorte que les salariés puissent rester dans l'entreprise, même s'ils sont obligés de rester à la maison,

Продовження додатку Б

et que nous les payions. Je veux que nous puissions protéger aussi nos indépendants. Nous prendrons toutes les mesures nécessaires pour donner cette garantie sur le plan économique.

Toutes les entreprises qui le souhaitent pourront reporter sans justification, sans formalité, sans pénalité le paiement des cotisations et impôts dus en mars. Nous travaillerons ensuite sur les mesures nécessaires d'annulation ou de rééchelonnement, mais je nous connais collectivement, on prend toujours trop de temps à faire cela. Je veux, pour nos forces économiques, des mesures simples. Les échéances qui sont dues dans les prochains jours et les prochaines semaines seront suspendues pour toutes celles et ceux qui en ont besoin. Nous défendrons nos entreprises de toutes tailles. Nous défendrons l'ensemble des travailleurs et des travailleuses. En parallèle, j'ai demandé au Gouvernement de préparer d'ores et déjà un plan de relance national et européen cohérent avec nos priorités et nos engagements pour l'avenir.

Nous devons aussi porter une réponse européenne. La Banque centrale a déjà, aujourd'hui, fait part de ses premières décisions. Seront-elles suffisantes ? Je ne le crois pas. Il lui appartiendra d'en prendre de nouvelles. Mais je vais être là aussi très clair avec vous ce soir : nous, Européens, ne laisserons pas une crise financière et économique se propager. Nous réagirons fort et nous réagirons vite. L'ensemble des gouvernements européens doit prendre les décisions de soutien de l'activité puis de relance quoi qu'il en coûte. La France le fera, et c'est cette ligne que je porterai au niveau européen en votre nom. C'est déjà ce que j'ai fait lors du conseil exceptionnel qui s'est tenu hier. Je ne sais ce que les marchés financiers donneront dans les prochains jours, et je serai tout aussi clair. L'Europe réagira de manière organisée, massive pour protéger son économie. Je souhaite aussi que nous puissions nous organiser sur le plan international, et j'en appelle à la responsabilité des puissances du G7 et du G20. Dès demain, j'échangerai avec

Продовження додатку Б

le président TRUMP pour lui proposer une initiative exceptionnelle entre les membres du G7, puisque c'est lui qui a la présidence. Ce n'est pas la division qui permettra de répondre à ce qui est aujourd'hui une crise mondiale, mais bien notre capacité à voir juste et tôt ensemble et à agir ensemble.

Mes chers compatriotes, toutes ces mesures sont nécessaires pour notre sécurité à tous et je vous demande de faire bloc autour d'elles. On ne vient pas, en effet, à bout d'une crise d'une telle ampleur sans faire bloc. On ne vient pas à bout d'une crise d'une telle ampleur sans une grande discipline individuelle et collective, sans une unité. J'entends aujourd'hui, dans notre pays, des voix qui vont en tous sens. Certains nous disent : "vous n'allez pas assez loin" et voudraient tout fermer et s'inquiètent de tout, de manière parfois disproportionnée, et d'autres considèrent que ce risque n'est pas pour eux. J'ai essayé de vous donner, ce soir, ce qui doit être la ligne de notre Nation tout entière. Nous devons aujourd'hui éviter deux écueils, mes chers compatriotes.

D'une part, le repli nationaliste. Ce virus n'a pas de passeport. Il nous faut unir nos forces, coordonner nos réponses, coopérer. La France est à pied d'oeuvre. La coordination européenne est essentielle, et j'y veillerai. Nous aurons sans doute des mesures à prendre, mais il faut les prendre pour réduire les échanges entre les zones qui sont touchées et celles qui ne le sont pas. Ce ne sont pas forcément les frontières nationales. Il ne faut céder là à aucune facilité, aucune panique. Nous aurons sans doute des mesures de contrôle, des fermetures de frontières à prendre, mais il faudra les prendre quand elles seront pertinentes et il faudra les prendre en Européens, à l'échelle européenne, car c'est à cette échelle-là que nous avons construit nos libertés et nos protections.

L'autre écueil, ce serait le repli individualiste. Jamais de telles épreuves ne se surmontent en solitaire. C'est au contraire en solidaires, en disant nous plutôt qu'en pensant je, que nous relèverons cet immense défi. C'est pourquoi je veux vous dire ce soir que je compte sur vous pour les jours,

Продовження додатку Б

les semaines, les mois à venir. Je compte sur vous parce que le Gouvernement ne peut pas tout seul, et parce que nous sommes une nation. Chacun a son rôle à jouer. Je compte sur vous pour respecter les consignes qui sont et seront données par les autorités, et en particulier ces fameux gestes barrières contre le virus. Elles sont, aujourd'hui encore, trop peu appliquées. Cela veut dire se laver les mains suffisamment longtemps avec du savon ou avec des gels hydroalcooliques. Cela veut dire saluer sans embrasser ou serrer la main pour ne pas se transmettre le virus. Cela veut dire se tenir à distance d'un mètre. Ces gestes peuvent vous paraître anodins. Ils sauvent des vies, des vies. C'est pourquoi, mes chers compatriotes, je vous appelle solennellement à les adopter.

Chacun d'entre nous détient une part de la protection des autres, à commencer par ses proches. Je compte sur vous aussi pour prendre soin des plus vulnérables de nos compatriotes, ne pas rendre visite à nos aînés. C'est, j'en ai bien conscience, un crève-coeur. C'est pourtant nécessaire temporairement. Écrivez, téléphonez, prenez des nouvelles, protégez en limitant les visites. Je compte sur vous, oui, pour aussi aider le voisin qui, lorsqu'il est personnel soignant, a besoin d'une solution de garde pour ses enfants pour aller travailler et s'occuper des autres. Je compte sur les entreprises pour aider tous les salariés qui peuvent travailler chez eux à le faire. Je compte sur nous tous pour inventer dans cette période de nouvelles solidarités. Je demande à ce titre au Gouvernement de travailler avec les partenaires sociaux, avec les associations dans cette direction. Cette crise doit être l'occasion d'une mobilisation nationale de solidarité entre générations. Nous en avons les ressorts. Il y a déjà des actions qui existent sur le terrain. Nous pouvons faire encore plus fort tous ensemble.

Je compte évidemment aussi sur tous nos soignants. Je sais tout ce qu'ils ont déjà fait, je sais ce qu'il leur reste à faire. Le Gouvernement et moi-même serons là, nous prendrons toutes nos responsabilités pour vous. Je

Продовження додатку Б

pense à tous nos soignants à l'hôpital, qui auront les cas les plus graves à traiter mais aussi beaucoup d'urgences. Je pense aux médecins, aux infirmiers, aux infirmières, à tous les soignants qui sont aussi hors de l'hôpital qui se sont formidablement mobilisés et que nous allons de plus en plus solliciter dans les semaines à venir.

Je sais pouvoir compter sur vous. Le ministre de la Santé aura l'occasion aussi de préciser, dans les prochaines heures, les règles pour que nous vous aidions à bien vous protéger contre le virus. C'est le respect que nous avons envers vous, et c'est évidemment ce que la Nation vous doit. Les règles seront claires pour chacun, elles seront là aussi proportionnées et expliquées.

Je compte sur vous toutes et tous pour faire Nation au fond. Pour réveiller ce qu'il y a de meilleur en nous, pour révéler cette âme généreuse qui, par le passé, a permis à la France d'affronter les plus dures épreuves.

Mes chers compatriotes, il nous faudra demain tirer les leçons du moment que nous traversons, interroger le modèle de développement dans lequel s'est engagé notre monde depuis des décennies et qui dévoile ses failles au grand jour, interroger les faiblesses de nos démocraties. Ce que révèle d'ores et déjà cette pandémie, c'est que la santé gratuite sans condition de revenu, de parcours ou de profession, notre Etat-providence ne sont pas des coûts ou des charges mais des biens précieux, des atouts indispensables quand le destin frappe. Ce que révèle cette pandémie, c'est qu'il est des biens et des services qui doivent être placés en dehors des lois du marché. Déléguer notre alimentation, notre protection, notre capacité à soigner notre cadre de vie au fond à d'autres est une folie. Nous devons en reprendre le contrôle, construire plus encore que nous ne le faisons déjà une France, une Europe souveraine, une France et une Europe qui tiennent fermement leur destin en main. Les prochaines semaines et les prochains mois nécessiteront des décisions de rupture en ce sens. Je les assumerai.

Продовження додатку Б

Mais le temps, aujourd'hui, est à la protection de nos concitoyens et à la cohésion de la Nation. Le temps est à cette union sacrée qui consiste à suivre tous ensemble un même chemin, à ne céder à aucune panique, aucune peur, aucune facilité, mais à retrouver cette force d'âme qui est la nôtre et qui a permis à notre peuple de surmonter tant de crises à travers l'histoire.

La France unie, c'est notre meilleur atout dans la période troublée que nous traversons. Nous tiendrons tous ensemble.

Vive la République !

Vive la France !